

ЕНЕРГЕТИЧНІ РЕФОРМИ:

МОНІТОРИНГОВИЙ ЗВІТ ПРО ПРОСУВАННЯ УКРАЇНИ
У ВИКОНАННІ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС
У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ ТА ДОВКІЛЛЯ

ЛЮТИЙ 2018



Ця публікація була розроблена за сприяння Європейського Союзу в рамках Ініціативи EU4Energy та за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках Проекту "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію". За зміст цієї публікації несуть відповідальність Громадська організація «ДІКСІ ГРУП», а також Громадянська мережа «ОПОРА», Всеукраїнська громадська організація «Енергетична Асоціація України», Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», Асоціація «Європейсько-Українське енергетичне агентство». Зміст цієї публікації не жодним чином не відображає точку зору Європейського Союзу та/або Міжнародного фонду «Відродження».

До ініціативи EU4Energy належить вся підтримка ЄС, націлена на покращення енергозабезпечення, енергетичної безпеки та взаємозв'язків, а також на просування енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії у країнах Східного партнерства – Азербайджані, Білорусі, Вірменії, Грузії, Республіці Молдова та Україні. ЄС надає цю підтримку шляхом фінансування проектів та програм, що сприяють реформуванню енергетичних ринків та скороченню національної енергетичної залежності та споживання. В більш довгостроковій перспективі, енергозабезпечення стане більш надійним, прозорим та фінансово доступним, скорочуючи таким чином енергетичний дефіцит та зменшуючи вартість рахунків за електроенергію як для громадян, так і для приватного сектору. Додаткова інформація на веб-сторінці: www.EU4Energy.eu

Проект "Збільшення впливу громадянського суспільства у моніторингу та політичному діалозі щодо реформ в енергетиці та суміжних секторах відповідно до імплементації Угоди про Асоціацію" ставить за мету посилення ролі громадянського суспільства в адвокації реформ в енергетиці та пов'язаних секторах.

Ключовими цілями проекту є:

- моніторинг втілення Угоди про Асоціацію в частині енергетики, включаючи відповідні зобов'язання щодо довкілля та питань, пов'язаних з торгівлею;
- посилення спроможності громадських експертів та місцевих діячів відслідковувати фактичну реалізацію реформ;
- сприяння громадському діалогу для належної імплементації Європейських реформ енергетики та довкілля;
- інформування заінтересованих сторін та українського суспільства про значення та потенційні вигоди Європейських реформ в енергетиці та довкіллі для того, щоб дати їм можливість тримати уряд підзвітним за проведення реформ.

Проект фінансується Європейським Союзом в рамках ініціативи EU4Energy та співфінансується Міжнародним фондом «Відродження»

www.enref.org

Короткі висновки

Експерти **газового** сектора відзначають прийняття в лютому законодавства для спрощення оформлення документації для видобутку газу і нафти. Окрім того, “Нафтогаз” здобув перемогу в Стокгольмському арбітражі, добившись вимоги до “Газпрому” сплатити суттєву суму коштів за результатами двох справ. Разом з тим, російська компанія не змогла виконати свої зобов’язання, спробувавши знову вдатися до шантажу і маніпуляцій. На цьому тлі уряд все ще шукає компроміс з МВФ щодо ціни на газ та Положення про накладення спеціальних обов’язків.

Цільова група “**Електроенергетика та Ядерна Безпека**” відзначила критику Уряду щодо набрання чинності постанови НКРЕКП про стимулююче тарифоутворення і звернула увагу на потребу подальшого обговорення теми. Експерти також відзначили наміри Уряду щодо створення Національної вугільної кампанії та продовжили спостерігати за підготовкою до імплементації ринку електричної енергії.

Експерти Цільової групи “**Енергоефективність та соціальні питання**” звернули увагу на питання якості деяких актів на виконання “енергоефективного” пакету законодавства. Програма “теплих кредитів” вже другий місяць перебуває на погодженні. Також експерти приділили увагу питанню монетизації субсидій та пільг, зокрема активності ОСББ щодо цього.

У Цільовій групі “**Довкілля та відновлювані джерела енергії**” відзначають невисокий прогрес в імплементації зобов’язань. Окрім того, експерти звернули увагу на початок процесу реформування структури Держекоінспекції, що є частиною ширшої реформи системи нагляду та контролю у сфері довкілля.

Експерти сектора **нафти та нафтопродуктів** звертають увагу на відсутності пояснень причин невиконання зобов’язань під час звітування керівників відповідних відомств за рік роботи. Водночас, експерти наголошують на перенесенні більшості завдань на поточний рік в умовах відсутності на це запланованого фінансування.

В сфері **бізнес-клімату** експерти відзначили роботу Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів НКРЕКП, а також підписання закону «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» та законодавчу ініціативу щодо експертизи деяких об’єктів відновлюваної енергетики.

Найбільш вживані скорочення:

ВАО АЕС - Всесвітня асоціація операторів атомних електростанцій
ВДІВ - відпрацьовані джерела іонізуючого випромінювання
ГРС – Газорозподільні системи
ГТС – Газотранспортна система
КзПБ – Комплексна (зведена) програма підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій
КзПБ - Комплексна зведена програма підвищення рівня безпеки енергоблоків атомних електростанцій
КМУ – Кабінет Міністрів України
Комітет ПЕК - Комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки
НПА – Нормативно-правові акти
НБК - новий безпечний конфайнмент
МАГАТЕ - Міжнародне агентство з атомної енергії
МВФ – Міністерство енергетики та вугільної промисловості

НАК – Національна акціонерна компанія «Нафтогаз України»
НКРЕКП – Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг
ОВД – Оцінка впливу на довкілля
РАВ - рідкі радіоактивні відходи
СПГ – скраплений природний газ
ССВЯП - Сухе сховище відпрацьованого ядерного палива
СОПСТРВ - Спеціально обладнане приповерхнєве сховище твердих радіоактивних відходів
РАВ (Regulatory Asset Base) — регульована база інвестованого капіталу, стимулююче тарифоутворення
ТЕС – теплова електростанція
ТКЕ – теплокомуненерго

Досягненням лютого у царині законодавчого реформування газової сфери стало прийняття закону про спрощення оформлення дозвільної документації для здійснення робіт з видобутку газу та нафти. Разом з тим, протягом цього місяця ВРУ не було зареєстровано жодного законопроекту, напряму пов'язаного з регулюванням діяльності у газовій царині.

Уряду поки що не вдалося досягти компромісу з МВФ стосовно підвищення ціни на газ для населення та тепlopостачальних підприємств (ТКЕ), за допомогою внесення змін до Положення про покладення спеціальних обов'язків (ПСО) для забезпечення загальносуспільних інтересів на ринку природного газу. Водночас, у лютому Кабмін визначився з "анбандлінгом" "Нафтогазу": прийнято остаточне рішення про передачу функцій транспортування та зберігання газу (тобто всіх активів ГТС, включаючи газосховища) від "Укртрансгазу" новому оператору ГТС – ПАТ "Магістральні газопроводи України" ("МГУ"). Уряд призначив також наглядову раду нового оператора. Окрім того, урядова робоча група здійснила перші перемовини з можливими іноземними партнерами, що надали свої пропозиції щодо спільного управління українською ГТС.

Наприкінці цього місяця було також офіційно оприлюднено постанову регулятора про впровадження на ринку природного газу добового балансування, прийняту в грудні 2017 року.

Стокгольмський арбітраж виніс рішення, яким зобов'язав ПАТ "Газпром" доплатити "Нафтогазу" 4,63 млрд дол. за недопоставку узгоджених обсягів газу для транзиту. За результатами обох арбітражних справ між компаніями (на поставку і транзит газу) "Газпром" має заплатити "Нафтогазу" 2,56 млрд дол.

За оперативними даними ПАТ "Укртрансгаз", на 28 лютого 2018 року в ПСГ України залишилося близько 10 млрд кубометрів газу. Але, вже починаючи з 24 лютого, з урахуванням зменшення максимально можливих обсягів відбору газу з ПСГ до 100 млн кубометрів/добу, очікувався добовий дефіцит ресурсу газу в 30-45 млн. кубометрів. Збереження стабільності транзиту одночасно із задоволенням потреб споживачів України потребувало запобігти цьому дефіциту та забезпечити надходження відповідних додаткових обсягів імпортованого газу. Відмова "Газпрому" відновити з 1 березня поставки газу поставила безпеку постачання українських споживачів під загрозу.

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, на заміну Директиви 2003/55/ЄС (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА) згідно зі ст. 278 УА

З метою сприяти нарощенню газовидобутку, народні депутати ухвалили ("за" – 256 голосів) доопрацьований варіант законопроекту, покликаного спростити одержання дозволів і відведення земельних ділянок для буріння, облаштування, будівництва, ремонту та реконструкції нафтогазових свердловин, а також робіт з будівництва та експлуатації об'єктів трубопровідного транспорту (№3096-д¹). За даними ЗМІ², дотепер процедура отримання всіх необхідних погоджень і виділення земельних ділянок для цих цілей потребувала отримання 44-х дозволів та погоджень у 16-ти установах. Після прийняття закону №3096-д вищезазначені роботи можна буде виконувати без спеціальних дозволів Мінагрополітики, на підставі робочого проекту із землеустрою (без зміни цільового призначення землі).

Парламент також прийняв у першому читанні законопроект № 6229 про забезпечення прозорості у видобувних галузях³. Документ має на меті впровадження в Україні міжнародних стандартів та передових практик розкриття інформації у видобувних галузях відповідно до директив ЄС з фінансової звітності та Ініціативи щодо забезпечення прозорості у видобувних галузях (ІПВГ)⁴.

¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61900

² <https://biz.censor.net.ua/news/3053332/rada-uprostita-dobychu-nefti-i-gaza>

³ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61409

⁴ <http://eiti.org.ua/2018/03/rada-uhvalyla-za-osnovu-proekt-zakonu-pro-prozorist-u-vydobutku/>

На доопрацювання направлено законопроект про внесення змін до Закону "Про забезпечення комерційного обліку природного газу" щодо створення єдиної бази абонентів - споживачів природного газу (№6391-1)⁵.

У лютому ВРУ було зареєстровано 3 законопроекти, які опосередковано можуть вплинути на діяльність у газовому секторі. Перший із них⁶ стосується загальних засад створення стратегічних резервів, до складу яких віднесено й сировинні – у т. ч. паливно-енергетичні – запаси. Ухвалення законопроекту потенційно може стати кроком до створення стратегічних запасів природного газу. Решта 2⁷ – передбачають зміни до Бюджетного кодексу та закону про закупівлі, та призначені унормувати механізми здійснення витрат державного та місцевих бюджетів на оплату спожитих енергоносіїв і комунальних послуг.

З огляду на те, що МВФ відхилив варіант методики визначення ціни газу для населення та підприємств ТКЕ, запропонований урядом у січні в межах модифікації положення про ПСО⁸, однак за підсумками лютого візиту місії МВФ до України не зняв вимоги про її підвищення, відповідно до ціни імпортного паритету⁹, в уряді підготували новий варіант визначення ціни газу для споживачів у межах ПСО. За інформацією ЗМІ¹⁰, суть уже переданих на аналіз МВФ нових пропозицій полягає в поступовому нарощенні ціни на газ, починаючи з квітня 2018 року – щоквартально на 2-3% – до червня 2019 року. Тим часом, НАК запропоновано виключити зі схеми поставок газу населенню, але залишити постачальником для ТКЕ.

Паралельно Кабмін продовжував докладати зусиль для завершення реформи "Нафтогазу"¹¹. На шляху підготовки до функціонування нового оператора ГТС – ПАТ "МГУ" – вже було завершено процес реєстрації компанії¹², затверджено план корпоративного управління, вирішено проблему фінансування. Завдяки прийнятій у лютому урядовій постанові про "анбандлінг" (№111¹³), було визначено механізм і терміни передачі НАКом ГТС і підземних сховищ газу в господарське відання ПАТ "МГУ" після одержання остаточного рішення Стокгольмського арбітражу. Ще одним важливим кроком стало затвердження відповідним наказом міністра наглядової ради "МГУ"¹⁴ у складі 4-х незалежних директорів (всі – представники іноземних інституцій) і 2-х представників держави (К. Мар'євича й А. Аудіцкаса). За оцінкою віце-прем'єра В. Кістіона¹⁵, для початку повноцінної роботи ПАТ "МГУ" ВРУ має ще бути схвалено законопроект № 6428¹⁶, який поставить крапку в реформі корпоративного управління державними компаніями.

У межах кампанії з надання ліцензій на 28 лютого 2018 року НКРЕКП наділила правом постачати природний газ на внутрішньому ринку України 399 компаній, правом розподіляти газ – 46 компаній¹⁷. Крім активності у сфері ліцензійної діяльності, що полягала не тільки у видачі відповідних ліцензій, а й

⁵ <http://portal.rada.gov.ua/news/Novyny/155170.html>

⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=63404

⁷ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=63465,

http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?id=&pf3511=63464

⁸ http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/control/uk/publish/article?art_id=245267528&cat_id=35082

⁹ <https://www.epravda.com.ua/publications/2018/02/19/634204/>

¹⁰ <https://ukranews.com/publication/2343-podorozhanye-gaza-khotyat-rastyanut-na-15-goda-poslednyaya-ynycyatyva-pravytelstva>

¹¹ <http://www.mev.gov.ua/news/uryad-shvalyv-dokument-yakyy-vede-do-zavershennya-anbandlingu-nak-naftogaz-ukrayiny>

¹² Акції ПАТ "МГУ" зареєстровані Комісією з цінних паперів 28 грудня 2017 року

¹³ https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:4Pk1w3Hy8_MJ:https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/devaki-pitannya-diyalnosti-na-rinku-prirodnogo-gazu+&cd=1&hl=ru&ct=clnk&gl=ua

¹⁴ http://www.mev.gov.ua/sites/default/files/docfiles/nakaz_no_134_vid_28.02.2018_0.pdf

¹⁵ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/volodimir-kistion-demonopolizaciya-golovna-peredumova-dlya-stvorenniya-vilnogo-rinku-gazu>

¹⁶ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61755

¹⁷ <http://www.nerc.gov.ua/?id=16111>

у забезпеченні дотримання її умов ліцензіатами¹⁸, регулятор докладав зусиль, з метою розблокувати процес підготовки ринку природного газу до впровадження добового балансування. Введення в дію відповідної постанови НКРЕКП (№ 1437 від 27.12.2017), за якою створюються передумови для формування ліквідного ринку природного газу та зокрема впроваджуються з 1 серпня 2018 року вимоги Регламенту ЄС № 312, потребує її офіційного опублікування (у 15-денний термін з моменту прийняття). З цією метою НКРЕКП листом за № 131/16.2.3/1-18 від 05.01.2018 року направила постанову № 1437 до газети "Урядовий кур'єр", проте, ще на середину лютого її не було оприлюднено. Лише після звернення регулятора до прем'єр-міністра з цього приводу (лист № 1431/16.3.2/7-18 від 14.02.2018)¹⁹, 26 лютого було розблоковано підготовчий процес на газовому ринку²⁰.

У "Нафтогазі" мають наміри розширити коло покупців у комерційному сегменті, та з цією метою у лютому двічі переглядали в бік зниження ціни на природний газ. Якщо першого разу планувалося зниження на 10,6-10,8%²¹, то у підсумку з 1 березня 2018 року "Нафтогаз" зменшив, у порівнянні з цінами на лютий 2018 року, ціни на газ для промислових та інших споживачів²², що не підпадають під дію Положення про покладення спеціальних обов'язків на 14,1% та 12,3%, відповідно. За новим прейскурантом²³, ціну газу як товару (з ПДВ) встановлено з 1 березня 2018 року на таких рівнях: для місячних потреб у газі обсягом до 50 тис. кубометрів включно, не регульованих місячних потреб та місячних потреб від 50 тис. кубометрів без попередньої оплати – 8889,6 грн за тис. кубометрів; для місячних потреб від 50 тис. кубометрів, за умови попередньої оплати²⁴ – 7896,0 грн за тис. кубометрів (такий само рівень ціни – 7896,0 грн за тис. кубометрів – встановлено для дочірніх підприємств, заснованих "Нафтогазом", 100% статутного капіталу яких належить компанії).

Тим часом, за даними "Нафтогазу", станом на 27 лютого прострочена заборгованість підприємств ТКЕ і ТЕЦ складає близько 32 млрд грн, регіональних газозбутових компаній – 31,7 млрд грн²⁵. Ключовим фактором накопичення боргів є фінансування субсидій: за даними НКРЕКП, рівень розрахунків населення за газ в 2017 році склали 88%, а за умов повноцінного і своєчасного фінансування субсидій цей показник міг зрости до 115%²⁶. Регулятор також вчергове попередив постачальників газу, на яких покладено спеціальні обов'язки, із закликом утриматися від нарахування споживачам будь-яких додаткових платежів, нагадавши про можливі штрафні санкції²⁷.

Регламент (ЄС) № 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, на заміну Регламенту (ЄС) № 1775/2005 (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА) згідно зі ст. 278 УА, питання торгівлі (ст. 269-274 УА)

П. Станчак обраний членом правління, віце-президентом ПАТ "Укртрансгаз" строком на один рік (рішення акціонера № 142 від 6 листопада 2017 року²⁸). За даними прес-релізу компанії²⁹, контракт з ним підписано, і П.Станчак приступив до виконання службових обов'язків, починаючи з середини лютого.

¹⁸ НКРЕКП прийнято до порушників більше півдесятка постанов: так, за недотримання ліцензійних умов діяльності ПАТ "Укртрансгаз", виявлених у результаті перевірок регулятора, на компанію в лютому було накладено штрафи (у сфері транспорту газу - постанова №190 (<http://www.nerc.gov.ua/?id=31135>), у сфері зберігання - постанова №191 (<http://www.nerc.gov.ua/?id=31136>))

¹⁹ <http://prompolit.info/2018/02/21/nkrekp-poskarzhivsvya-prem-yeru-na-uryadovij-kur-yer/>

²⁰ <http://reform.energy/news/postanovlenie-nkreku-po-vnedreniyu-sutochnogo-balansirovaniya-na-rynke-gaza-obnarodovano-v-ofitsialnykh-smi-5696>

²¹ <https://rian.com.ua/economy/20180215/1032372311/Naftogaz-snijat-ceny-gaz.html>

²² <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/951D835AD59B9E5DC225823A0029A5B3?OpenDocument&year=2018&month=02&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

²³ <http://www.naftogaz.com/files/Information/Naftogaz-gas-prices-ne-PSO-March-2018.pdf>

²⁴ Оплати протягом календарного місяця, що передє місяцю поставки газу

²⁵ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/0D9E05EB8F70C9FC22582410055DA49?OpenDocument&year=2018&month=02&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

²⁶ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?news=7235>

²⁷ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?news=7291>

²⁸ <http://utg.ua/img/menu/company/docs/2017/142.pdf>

²⁹ <http://utg.ua/utg/media/news/2018/02/pawel-stanchak-became-ukrtransgas-vice-president.html>

21-22 лютого спеціалізована робоча група уряду провела консультації з першими 7-а європейськими компаніями – потенційними партнерами для участі в управлінні ГТС України³⁰. Наразі уряду надійшли пропозиції від таких газотранспортних операторів: спільно Eustream (Словаччина) і Snam (Італія), Gazunie (Нідерланди) та GRTgaz (Франція), а також – GAZsystem (Польща), Desfa (Греція), Reganosa (Іспанія), Verbundnetz Gas AG (Німеччина), Fluxys (Бельгія), Transgaz (Румунія)³¹. Після наступного раунду перемовин, що очікується на початку березня, та систематизації одержаної інформації група планує сформулювати умови конкурсу на залучення одного або кількох міжнародних партнерів для ПАТ "МГУ".

Разом з тим, уряд затвердив показники (розпорядження №96-р³²) одного з найбільших інвестиційних проектів модернізації газотранспортної інфраструктури України – проекту реконструкції компресорної станції "Бар" газопроводу "Союз" у Вінницькій області, схвалений державним підприємством "Укрдержбудекспертиза". Реалізація цього проекту сприятиме забезпеченню безперебійного транзиту природного газу споживачам у Центральній і Західній Європі та здійснюватиметься із залученням німецької компанії Ferrostaal Industrieanlagen GmbH. За даними "Укртрансгазу"³³, наразі вже розпочалася активна фаза проекту, вартість якого сягає "понад 79 млн євро, з яких 53,6 млн євро – кредит, наданий Deutsche Bank AG, а близько 26 млн євро – власні кошти "Укртрансгазу".

У співпраці з іноземними партнерами – FGSZ (Угорщина), RMG Messtechnik (Німеччина) – "Укртрансгаз" модернізує також газовимірювальну станцію "Берегово"³⁴. Сума інвестицій у цей проект – понад 190 млн грн власних коштів компанії.

Директива 2004/67/ЄС про заходи захисту безпеки постачання природного газу (ст. 338, 341, Додаток XXVII УА), дія "Механізму раннього попередження" (Додаток XXVI УА), дії у надзвичайних обставинах (ст. 275-276, 309, 314 УА)

Різка похолодання наприкінці зими привело до зростання добового споживання природного газу в Україні, на 28 лютого – до майже 200 млн кубометрів або на 30% більше, у порівнянні з останнім днем зими 2017 року³⁵. Відповідно, до максимальних рівнів було збільшено обсяги добового відбору газу із газосховищ. Однак, завдяки накопиченню в цьогорічному опалювальному сезоні більших обсягів газу в ПСГ, ніж минулого року, на останній день лютого 2018 року запаси в ПСГ склали близько 10 млрд кубометрів³⁶ (що на 18% більше, ніж торік).

28 лютого Стокгольмський арбітраж вирішив задовольнити більшість вимог "Нафтогазу" у справі про транзитний контракт між "Нафтогазом" і "Газпромом"³⁷. Грошові вимоги "Нафтогазу" у цій справі склали понад 15 млрд дол. за недопоставки та недоплату за транзитним контрактом плюс відсотки. У підсумку НАК домогся компенсації за недопоставку погоджених транзитних обсягів у сумі 4,63 млрд дол., а також того, що арбітраж відхилив вимоги "Газпрому" про штрафи за начебто незаконно відібрані Україною обсяги транзитного газу. Водночас, деякі вимоги НАКу трибунал не підтримав, зокрема, щодо перегляду як тарифу на транзит, так і транзитного контракту в цілому. З урахуванням остаточного рішення у справі про контракт на постачання газу, компенсація "Нафтогазу", зменшена на суму його зобов'язань, становить 2,56 млрд дол. Завдання полягає в тому, щоб одержати ці кошти,

³⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/volodimir-kistion-provedeni-pershi-intervyu-z-potencijnimi-partnerami-ukrayinskoyi-gts>

³¹ На початку лютого Кабмін продовжив термін приймання пропозицій від зацікавлених у партнерстві компаній до 1 березня (<http://www.unn.com.ua/uk/news/1713482-kabmin-prodovzhiv-do-bereznya-priyom-propozitsiy-vid-partneriv-schodo-upravlinnya-gts>)

³² <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-proektu-rekon>

³³ <http://utg.ua/utg/media/news/2018/02/ukrtransgaz-starts-lovely-cs-bar-reconstruction.html>

³⁴ <http://utg.ua/utg/media/news/2018/02/gms-beregovo-reconstruction-1.html>

³⁵ <https://uk-ua.facebook.com/utg.ua/posts/663873380403248>

³⁶ <http://utg.ua/live/>

³⁷ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/B456789DD956569AC2258242007460F0?OpenDocument&year=2018&month=02&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

Газ

оскільки голова "Газпрому" О. Міллер заявив, що компанія не згодна з висновком арбітражу та буде його оскаржувати³⁸.

Тим часом, "Газпром" непередбачувано відмовився від березневих поставок "Нафтогазу", напередодні 1-го березня повернувши йому оплачений аванс за виставленим самим "Газпромом" рахунком у межах зміненого Стокгольмським трибуналом контракту на постачання газу³⁹. Слід зазначити, що за даними "Укртрансгазу"⁴⁰, протягом січня-лютого 2018 року "Газпром" продовжував порушувати технічні умови договору на транзит газу через Україну – він подавав газ до українського кордону, за фактичного тиску на рівні 51-59 кгс/см² (замість контрактних 60-65 кгс/см²). Щоб запобігти будь-яким зривам у газопостачанні після відмови "Газпрому" розпочати поставки, "Нафтогаз" оперативно домовився про закупівлю додаткових обсягів газу у польської PGNiG⁴¹. За укладеною з PGNiG угодою протягом березня 2018 року в Україну буде поставлено 60 млн кубометрів природного газу⁴².

³⁸ <https://ria.ru/economy/20180301/1515489758.html>

³⁹ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/2113B08206C411BEC225824300348DFA?OpenDocument&year=2018&month=03&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴⁰ <http://utg.ua/utg/media/news/2018/03/in-2018-gazprom-failed-to-fulfill-its-obligations-under-gas-transit-contract.html>

⁴¹ <http://www.naftogaz.com/www/3/nakweb.nsf/0/08FB749287A9D63EC2258244004FCE25?OpenDocument&year=2018&month=03&nt=%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8&>

⁴² Там само

ОБНОВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

Триває розгляд пропозиції Єврокомісії щодо оновлення Директиви 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу. Метою змін є відповідність правилам ЄС – щодо прозорості та доступу інших постачальників – усіх магістральних газопроводів, що входять на територію країн ЄС з третіх країн. До 31 січня 2018 року Єврокомісія приймала коментарі від зацікавлених сторін.

За даними видання EURACTIV, яке посилається на критичні висновки на юридичної служби Ради ЄС, позитивні відгуки надійшли лише від 12 зацікавлених сторін (у т.ч. 11 з Польщі), негативні – від 22, які є переважно промисловими асоціаціями. Останні пропонують відхилити пропозицію, серед іншого, через "поверхневі приготування" (відсутність оцінки впливу, відсутність належних консультацій із зацікавленими сторонами).

Тривають консультації і з національними парламентами, зокрема Сенат Франції надіслав позицію (Reasoned Opinion) про те, що пропозиція Єврокомісії порушує принцип субсидіарності, перешкоджаючи державам-членам ЄС приймати рішення щодо енергетичної політики, і що ЄС не має компетенцій у відносинах із зарубіжними країнами щодо енергетичної інфраструктури.

21 лютого 2018 року комітет Європарламенту з промисловості, досліджень та енергетики (ITRE) провів відкрите слухання щодо змін до Газової директиви. Серед 142 поданих поправок є як такі, які схвалюють звіт доповідача Є.Бузека щодо підтримки пропозицій Єврокомісії, так і такі, що відхиляють окремі зміни чи пропозицію в цілому. Як очікується, голосування ITRE відбудеться 21 березня, розгляд на пленарному засіданні Європарламенту – у квітні.

Тим часом, з 10 січня до 9 березня тривали публічні консультації щодо використання фондів ЄС у сфері стратегічної інфраструктури. Справа у тому, що у 2018 році Єврокомісія має подати комплексні пропозиції щодо майбутнього покоління програм фінансування після 2020 року. Це вимагає ретельної оцінки чинних програм та способів їх удосконалення, зокрема через збір позицій усіх зацікавлених сторін.

Електроенергетика та ядерна безпека

Набрання чинності постанови НКРЕКП про стимулююче тарифоутворення (регулювання) викликало негативну реакцію з боку Уряду. На початок березня заплановано обговорення питання РAB-регулювання за участю народних депутатів, міжнародних організацій, експертів, громадськості. В НКРЕКП проведено обговорення двох важливих нормативно-правових актів нового ринку електроенергії - Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку та Кодексу комерційного обліку електричної енергії, які планується прийняти у березні. 12 лютого Кабінет міністрів оприлюднив розпорядження від 06.12.2017 року № 1019-р «Про утворення державного підприємства «Національна вугільна компанія». 14 лютого американська урядова Корпорація закордонних приватних інвестицій США (OPIC) і український НАЕК "Енергоатом" підписали угоду про страхування політичних ризиків на суму \$ 250 млн про будівництво в Україні Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива.

Директива 2009/72/ЕС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЕС (Ст.269, Глава 11, Розділ IV Угоди про Асоціацію Україна-ЄС)

16 січня 2018 року Секретаріат Енергетичного Співтовариства відповідно до ст. 12 Правил процедури врегулювання спорів надіслав Україні відкритого листа, яким попередив про те, що Україна не виконала своїх зобов'язань за Договором про Енергетичне Співтовариство, не ввівши вимоги статті 26 Директиви 2009/72/ЕС щодо юридичного та функціонального відокремлення операторів розподільчих електромереж. Такі дії потрібно було виконати до 1 січня 2015 року⁴³. Триває обмін листами з цього приводу.

У лютому Координаційний центр із забезпечення запровадження нового ринку електричної енергії провів чергове засідання, на якому розглядав стан підготовки проектів законів з погашення заборгованості за електричну енергію та проектів постанов КМУ з тимчасової підтримки ТЕЦ. Проекти знаходяться в стадії опрацювання МЕВП.⁴⁴

Регламент 714/2009/ЕС від 13 липня 2009 про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003 (Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

Вперше за останні 16 років 26 - 28 січня три енергоблоки Бурштинської ТЕС – 8-й, 9-й та 11-й – працювали на енергосистему України виходячи із умов роботи ОЕС України. Це було викликано досить напруженим станом наявності потужності через значне зниження температури і дало додаткових 200 МВт потужності для покриття пікових навантажень.⁴⁵

13.02.2018 року НКРЕКП на своєму сайті оприлюднила узагальнені зауваження і пропозиції⁴⁶ до проекту, що має ознаки регуляторного акта, постанови НКРЕКП «Про затвердження Правил управління обмеженнями та порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів». Секретаріат Енергетичного Співтовариства також надав свої зауваження⁴⁷ до проекту (більше 50

⁴³ <https://www.energy-community.org/legal/cases/2017/case0617UE.html>

⁴⁴ <http://kc.er.gov.ua/>

⁴⁵ <https://ua.energy/osnovni-podiyi/15337/>

⁴⁶ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Proekty/poekty_oznaky_regulatorynih_aktiv/2017/proekt_297/propoz_pr_297.1.pdf

⁴⁷ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/Proekty/poekty_oznaky_regulatorynih_aktiv/2017/proekt_297/propoz_pr_297.2.pdf

Електроенергетика та ядерна безпека

зауважень до проекту). Серед іншого, Секретаріат Енергетичного Співтовариства виділив відсутність у проекті правил таких важливих питань: спільні аукціони, правила та методи управління обмеженнями, внутрішньодобова проделура розподілу пропускної спроможності

19.02.2018 року відбулось відкрите обговорення⁴⁸ вищезазначеного проекту. Велика кількість пропозицій Секретаріату Енергетичного Співтовариства була відхилена, в зв'язку з чим існує ризик того, що Правила управління обмеженнями та порядку розподілу пропускної спроможності міждержавних перетинів» не будуть повністю відповідати європейському енергетичному законодавству.

Директива 2009/72/ЄС від 13 липня 2009 року щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС (Стаття 273, Глава 11, Розділ IV, Угоди про асоціацію Україна- ЄС)

11 січня 2018 року набрала чинності постанова НКРЕКП № 972 від 27.07.2017, якою вводиться регуляторна норма доходу на регуляторну базу активів, що створена на дату переходу до стимулюючого регулювання, – 0,125 відносних одиниць та регуляторна норма доходу на регуляторну базу активів, яка створена після переходу на стимулююче регулювання, – 0,125 відносних одиниць.⁴⁹ Частина обленерго, такі як "Чернігівобленерго", "Львівобленерго", "Прикарпаттяобленерго" і "Сумиобленерго" провели з цього приводу громадські слухання 29 січня - 1 лютого, та планують перейти на стимулююче регулювання з 1 квітня 2018 року.⁵⁰ ПАТ «Вінницяобленерго» також провела підготовчу роботу і планує застосувати постанову НКРЕКП № 972 з квітня цього року.⁵¹

8 лютого Уряд зробив заяву щодо стимулюючого тарифоутворення. В цілому Уряд вважає це можливістю додаткових інвестицій для будівництва та модернізації інфраструктури обленерго, у першу чергу - електричних мереж, крім того мова йде і про стимулювання ефективності витрат електророзподільних компаній. Тому Уряд України в цілому підтримує такі ефективні механізми тарифоутворення і не втручається в повноваження НКРЕКП⁵².

У той же час Уряд вважає той варіант рішення, який був прийнятий НКРЕКП 27.07.2017, неприйнятним, оскільки однакові «показники дохідності і на стару, і на нову базу активів – 12,5%, призведуть до необґрунтованого зростання тарифів для промисловості, що безпосередньо відобразиться на споживачах через зростання цін на товари та послуги. Тому Уряд закликає НКРЕКП переглянути своє рішення й зробити RAB-тарифи в Україні виваженими»⁵³.

Голова НКРЕКП Д.Вовк висловив сумніви щодо можливості швидкого переходу обленерго на систему стимулюючого тарифоутворення. Він нагадав, що спочатку такі обленерго повинні провести відкриті

⁴⁸ <http://www.nerc.gov.ua/?news=7254>

⁴⁹ <http://www.nerc.gov.ua/?id=26692>

⁵⁰ <https://www.epravda.com.ua/news/2018/02/2/633695/>

⁵¹ http://www.voe.com.ua/media_centre/news/shchodo-proektiv-taryfiv-na-elektroenergiyu-0

⁵² <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-ne-pidtrimuye-zaprovadzhennya-rab-tarifiv-u-tomu-viglyadi-yak-ce-zrobleno-nkrekp-zayava-departamentu-komunikacij-skmu>

⁵³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-ne-pidtrimuye-zaprovadzhennya-rab-tarifiv-u-tomu-viglyadi-yak-ce-zrobleno-nkrekp-zayava-departamentu-komunikacij-skmu>

Електроенергетика та ядерна безпека

слухання із залученням місцевих органів влади, і у разі позитивного рішення подати документи до НКРЕКП. Такі документи розглядаються протягом 10 днів, і лише потім Регулятор виносить відповідне рішення.⁵⁴

19 лютого відбулося відкрите обговорення проекту постанови НКРЕКП «Про затвердження Правил ринку «на добу наперед» та внутрішньодобового ринку», які розробляються і адмініструються Оператором ринку та затверджуються НКРЕКП. На обговоренні були присутні представники АМКУ, енергокомпаній, громадських організацій. Представники АМКУ висловили позицію, що вимоги щодо дотримання законодавства про захист добросовісної конкуренції повинні висуватися до всіх учасників ринку, а проект правил не в повній мірі відповідає таким вимогам. Пропозиції надійшли майже до усіх розділів Правил та в значній мірі враховані.⁵⁵

26 лютого 2018 року відбулося відкрите обговорення зауважень та пропозицій, наданих до проекту постанови НКРЕКП «Про затвердження Кодексу комерційного обліку електричної енергії». Свої пропозиції надали НЕК «Укренерго», ДТЕК «Дніпрообленерго», ПАТ «Київенерго» та інші. Більшість пропозицій НЕК «Укренерго» була врахована.⁵⁶

У лютому також року відбулися відкриті слухання з обговорення і решти ключових проектів актів вторинного законодавства, що встановлюють правила для внутрішнього ринку електроенергії України, в тому числі Правил ринку⁵⁷ та Правил роздрібного ринку⁵⁸. До кожного проекту надійшла велика кількість пропозицій. Остаточні результати відкритих обговорень вищезазначених проектів стануть відомі у березні.

Ст.339, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС, Ринок вугілля

6 лютого ПАТ «Центренерго» розмістило повідомлення про те, що воно у повному обсязі виконує та продовжить виконувати взяті на себе зобов'язання щодо купівлі вугілля у державних шахт. Нагадаємо, що 30 січня ПАТ «Центренерго» закупило 100 тисяч тонн енергетичного вугілля на енергетичній біржі. Єдиним учасником торгів та переможцем стала шахта «Краснолиманська», яка запропонувала ціну 2400 гривень за тону. Шахти компанії ДТЕК участі в конкурсі не брали. Проведенню тендеру передувало тиск вугільних профспілок, які вимагали негайно припинити закупівлю вугілля невідомого походження, що було розцінено ПАТ «Центренерго» та деякими енергетичними експертами як підтвердження залежності вугільних профспілок⁵⁹.

12 лютого Кабінет міністрів оприлюднив розпорядження від 06.12.2017 року № 1019-р «Про утворення державного підприємства "Національна вугільна компанія"⁶⁰.

Відповідно до повідомлення на сайті Урядового порталу компанія утворюється шляхом реорганізації - об'єднання ряду держпідприємств вугільної галузі.

⁵⁴ <https://www.epravda.com.ua/news/2018/02/9/633929/>

⁵⁵ http://www.nerc.gov.ua/data/filesearch/Proekty/poekty_oznaky_regulatorynh_aktiv/2017/pr_314/protokol_vidkr-obgovorennia_pr-314.PDF

⁵⁶ http://www.nerc.gov.ua/data/filesearch/Proekty/poekty_oznaky_regulatorynh_aktiv/2017/pr_312/protokol_vidkr-obgovorennia_pr-312.pdf

⁵⁷ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?news=7289>

⁵⁸ <http://www.nerc.gov.ua/index.php?news=7322>

⁵⁹ <https://www.facebook.com/centerenergo.org.ua/photos/pcb.324305731308930/324305644642272/?type=3&theater>

⁶⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-utvorennya-derzhavnogo-pi>

Електроенергетика та ядерна безпека

Урядовці сподіваються, що утворення нового державного підприємства дозволить оптимізувати структуру вугледобувних підприємств шляхом створення єдиної юридичної особи, сконцентрувати трудові та матеріальні ресурси, досягнувши їх високої ефективності, і забезпечивши публічність і прозорість роботи вугледобувних підприємств⁶¹.

Крім того, Кабмін сподівається, що прийняття розпорядження дозволить розпочати процес проведення ефективного реформування вугільної галузі шляхом оптимізації непрофільних активів вугледобувних підприємств, підвищення їх інвестиційної привабливості, прискорення темпів підготовки шахт до приватизації та приведення ціни вугільної продукції до економічно обґрунтованого рівня.

Реорганізація 19 державних підприємств відбудеться шляхом їх приєднання до державного підприємства «Національна вугільна компанія».

16 лютого, відповідно до повідомлення прес-служби Міністерства фінансів України, 365 мільйонів гривень надійшли на казначейські рахунки державних вугільних підприємств для виплати зарплатної заборгованості шахтарям за попередні роки. У Держбюджеті на 2018 рік передбачено 1,3 млрд гривень на бюджетну програму «Здійснення заходів із забезпечення вітчизняного виробництва вугільної продукції та подальшого реформування державного сектору вугільної промисловості».

28 лютого Президент України Петро Порошенко заявив, що в Україні повинна бути створена енергетична біржа. Він зазначив, що вартість енергетичних ресурсів має визначатись ринком - попитом і пропозицією, з урахуванням імпорتنих поставок⁶².

Зауважимо, що в Україні функціонує Українська енергетична біржа, на якій, зокрема, торгується вугілля, проте зазвичай на ній відсутня конкуренція в пропозиції вугілля.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна- ЄС ,Співпраця в атомній сфері, Директива № 96/29/Євратом, Директива Ради № 2006/117/Євратом, Директива Ради № 2003/122/Євратом

З 5 по 9 лютого на Запорізькій АЕС проходила місія технічної підтримки ВАО АЕС на тему: «Впровадження на АЕС єдиної системи з управління тимчасовими модифікаціями». У місії технічної підтримки взяли участь фахівці з Болгарії, Росії, Словаччини та Аргентини. Мета зазначеної місії – допомога у вивченні передового досвіду з управління тимчасовими модифікаціями, розробка концепції впровадження єдиної системи з управління тимчасовими модифікаціями для Запорізької АЕС⁶³. Експерти ВАО АЕС відзначили, що Запорізька АЕС рухається в правильному напрямку, робота на блоках проводиться на високому рівні. Наступна партнерська перевірка запланована на квітень поточного року. За цей час фахівцям Запорізької АЕС належить відредагувати документацію та впровадити рекомендації експертів⁶⁴

⁶¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-utvorennya-derzhavnogo-pi>

⁶² <https://glavcom.ua/economics/finances/v-ukrajini-maje-buti-stvorena-energetichna-birzha-poroshenko-477180.html>

⁶³ http://zapnpp.blogspot.com/2018/02/blog-post_6.html

⁶⁴ <http://www.energoatom.kiev.ua/ua/press/nngc/53545-na-zaporzkyi-aes-zavershila-robotu-msya-tehnchno-pdtrimki-va-oes/>

Електроенергетика та ядерна безпека

Служба експлуатації будівель і споруд Запорізької АЕС завершила багаторічну роботу із введення в дослідну експлуатацію мережі сейсмічного моніторингу на Запорізькій АЕС. Мережа сейсмічного моніторингу Запорізької АЕС здатна реєструвати рух землі в будь-якій точці планети⁶⁵

З 7 по 12 лютого 2018 року інспектори МАГАТЕ провели чергову планову інспекцію енергоблоку №2 ЗАЕС, який знаходиться в плановому середньому ремонті і ССВЯП. Інспекція проходила в рамках міжнародної Угоди між Україною та МАГАТЕ про нерозповсюдження ядерної зброї. Інспектори МАГАТЕ здійснили інспекцію відправки контейнерів з відпрацьованим ядерним паливом з енергоблоку №2 на зберігання в ССВЯП Запорізької АЕС.

12 - 15 лютого 2018 року в ДП «НАЕК» Енергоатом» відбулася міжнародна робоча зустріч щодо питань продовження термінів експлуатації корпусу реактора і внутрішньокорпусних пристроїв. В обговоренні взяли участь 32 експерти з 5 країн, зокрема Болгарії, Угорщини, Ірану, України, Чехії та відповідних організацій. Зазначимо, що в наступні два роки Енергоатом планує продовжити строк експлуатації ще 3 блоків, а починаючи з 2020 – ще 5 енергоблоків⁶⁶.

З 12 по 16 лютого міся технічної підтримки ВАО АЕС відвідала Хмельницьку АЕС з метою дослідження використання сучасних методів хімічного контролю теплоносія першого контуру АЕС. Серед учасників місії експерти з Болгарії, Чехії, Росії, представники Енергоатома та всіх АЕС України, а також учасники молодіжного руху ВАО АЕС. В результаті візиту експерти розробили рекомендації та пропозиції щодо поліпшення використання сучасних методів хімічного контролю теплоносія першого контуру АЕС, використовуючи кращі світові практики. Оцінка імплементації рекомендацій місії технічної підтримки буде здійснена через рік під час повторного візиту⁶⁷.

21 лютого Рівненська АЕС провела перші громадські слухання щодо можливості продовження терміну експлуатації енергоблоку №3 РАЕС (ВВЕР-1000). Основним документом, на підставі якого Державна інспекція ядерного регулювання України прийме рішення щодо можливості продовження терміну експлуатації енергоблоку №3 РАЕС (ВВЕР-1000), проектний термін якого завершився в грудні минулого року, є Звіт з періодичної переоцінки безпеки, який розробляється, у тому числі, з врахуванням результатів громадських обговорень, проведених у населених пунктах зони спостереження електростанції.

В рамках реалізації КЗПБ на Рівненській АЕС виконується комплекс додаткових заходів Національного плану дій за результатами «стрес-тестів» щодо підвищення безпеки, які спрямовані на попередження та/або зменшення наслідків важких аварій з пошкодженням активної зони реактора, так звані «постфукусімські» заходи. Реалізація цих заходів дозволить істотно підвищити рівень безпеки енергоблоків РАЕС⁶⁸

27 лютого на Южно-Українській АЕС стартував міжнародний семінар з управління кібер-ризиками на об'єктах з ядерними та радіоактивними матеріалами. Оновлений курс навчання завершиться 2

⁶⁵ <http://www.energoatom.kiev.ua/ru/press/nngc/53578-na-zaporojskoyi-aes-vveli-v-opytynyuu-ekspluatatsiyu-set-sevismicheskogo-monitoringa/>

⁶⁶ <https://www.wanomc.ru/news/detail.php?ID=8022>

⁶⁷ <http://www.energoatom.kiev.ua/ua/press/nngc/53562-na-hmelnitckiyi-aes-pratcyuvava-msya-tehnchno-pdtrimki-vseshno-asotcatc-organizatsiyi-scho-ekspluatuyut-atomn-elektros-tantc/>

⁶⁸ <http://energoatom.kiev.ua/ua/press/nngc/53516-na-raes-proyishli-uspshn-viprobuvannya-moblnno-dizelgeneratorno-stantc-energobloku/>

Електроенергетика та ядерна безпека

березня. В ході занять фахівці в сфері безпеки Міністерства енергетики США та Національної лабораторії Айдахо ознайомлять представників усіх українських атомних майданчиків з методами, механізмами та інструментами захисту систем протидії і зниження кібер-ризиків в ядерній галузі⁶⁹.

Ст.342, Глава 1, Розділ V Угоди про асоціацію Україна - ЄС, Співпраця в атомній сфері Співробітництво спрямовується на вирішення проблем, що виникли внаслідок Чорнобильської катастрофи, а також зняття з експлуатації Чорнобильської АЕС

31 січня 2018 р. розпочалося перевезення та передача на захоронення упаковок з РАВ, що утворилися на заводі з переробки рідких радіоактивних відходів, у спеціально облаштоване приповерхнє сховище твердих радіоактивних відходів. Протягом лютого до сховища було перевезено першу партію – чотири упаковки з РАВ. Подальша передача таких упаковок на СОПСТРВ відбуватиметься за графіком, узгодженим між ДСП «Чорнобильська АЕС» та ДСП «Центральне підприємство з поводження з радіоактивними відходами», до якого належить СОПСТРВ⁷⁰.

2 лютого у м. Оттава (Канада) відбулося засідання Робочої групи Ініціативи Групи Семи «Глобальне партнерство проти розповсюдження зброї та матеріалів масового знищення», де інтереси України представило Державне агентство України з управління зоною відчуження. Завдяки активному діалогу країн-учасниць Ініціативи Групи Семи та за фінансової підтримки Уряду США розпочалося виконання проекту, що передбачає у кінці 2018 року завершення виготовлення і поставку в Україну контейнерів для транспортування та зберігання ВДІВ на централізоване сховище на комплексі «Вектор» у зоні відчуження»⁷¹.

8 лютого Національна комісія, що здійснює регулювання у сферах енергетики і комунальних послуг, видала приватній компанії "Солар Чорнобиль" ліцензію на право виробництва електроенергії на першій сонячній електростанції, побудованій в зоні відчуження Чорнобильської АЕС, потужністю 997 кВт. Відповідне рішення було прийнято на черговому засіданні комісії⁷².

8 лютого під час консультаційної зустрічі експертів МАГАТЕ у Відні (Австрія) було розпочато роботу над документом, що об'єднає в собі міжнародний досвід подолання наслідків ядерних та радіологічних аварій. Міжнародний експерт МАГАТЕ та перший заступник Голови Державного агентства України з управління зоною відчуження Олег Насвіт під час консультаційної зустрічі експертів МАГАТЕ у Відні (Австрія) представив український досвід подолання наслідків Чорнобильської аварії – організації роботи на радіаційно-забруднених територіях. Ця зустріч дала старт підготовці Звіту про безпеку з робочою назвою «Проживання та робота в місцевостях, що зазнали впливу минулих ядерних чи радіологічних подій і діяльності»⁷³.

⁶⁹ <http://www.energoatom.kiev.ua/ru/press/nngc/53588-na-yuaaes-prohodit-mejdunarodnyyi-seminar-po-upravleniyu-kiberriskami-na-yadernyh-obektah/>

⁷⁰ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/chornobilska-aes-rozpochala-vivezennya-pereroblenikh-rav-na-zakhoronennya.html>

⁷¹ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/za-pidtrimki-krajini-velikoji-simki-budut-vigotovleni-ta-peredani-ukrajinskim-pidприємstvam-kontejneri-dlya-perevezennya-radioaktivnih-vidkhodiv-u-zonu-vidchuzhennya.html>

⁷² <https://ecology.unian.ua/alternativeenergy/2388110-natskomisiya-vidala-litsenziyu-pershiy-sonyachniy-elektrostantsiji-v-zoni-chaes.html>

⁷³ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/magate-rozpochalo-robotu-nad-dokumentom-shcho-ob-ednae-v-sobi-mizhnarodnij-dosvid-podolannya-naslidkiv-yadernikh-ta-radiologichnikh-avarij.html>

Електроенергетика та ядерна безпека

14 лютого американська урядова Корпорація закордонних приватних інвестицій США (ОРИС) і український НАЕК "Енергоатом" підписали угоду про страхування політичних ризиків на суму \$ 250 млн про будівництво в Україні Централізованого сховища відпрацьованого ядерного палива. Така угода дасть можливість зменшити ставку кредитування для України, а інвесторам з американського фондового ринку гарантує можливість повернути свої кошти та стабільно отримувати прибуток протягом 20 років. Після будівництва сховища в Чорнобильській зоні Україна більше не буде вдаватися до послуг Росії зі збереження відпрацьованого ядерного палива⁷⁴.

21 лютого на ДСП «Чорнобильська АЕС» під Аркою Нового Безпечного Конфайнмента (НБК) завершено демонтаж потенційно пожежонебезпечної покрівлі машинного залу. Необхідність проведення та обсяги цих робіт були визначені у документі з безпеки концептуального проекту Пускового комплексу № 1 НБК. Покрівля машинного залу четвертого енергоблоку ЧАЕС має два шари: доаварійний та встановлений після аварії захисний металевий шар. Було виявлено, що одна з найбільших пожеж під аркою може виникнути саме в результаті займання доаварійної покрівлі машинного залу. Для уникнення надзвичайних ситуацій там буде встановлено систему виявлення та гасіння пожеж: тепловізори, піногенератори та решта обладнання, що забезпечить її функціонування⁷⁵.

На Чорнобильській АЕС тривають роботи зі встановлення мембрани для герметизації Арки НБК, яка дозволить повністю ізолювати простір під Аркою від навколишнього середовища⁷⁶.

Уряд Японії субсидує проект розробки технологій ліквідації наслідків аварій на об'єктах атомної галузі. В рамках цього глобального проекту група учених з дослідницького інституту "Міцубіши" (Mitsubishi Research Institute, Японія) вивчить енергоблок № 4 Чорнобильської АЕС (Україна) для того, щоб використовувати отримані дані в роботі з наслідками аварії на АЕС "Фукусима-Даїчі"⁷⁷.

⁷⁴ <https://www.ukrinform.ru/rubric-economy/2403309-ssa-dali-250-millionov-garantij-na-stroitelstvo-adernogo-hranilisa-v-cernobyle.html>

⁷⁵ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/na-chaes-pid-arkoyu-nbk-zaversheno-demontazh-legkoji-pokrivli-mashinnogo-zalu.html>

⁷⁶ <http://dazv.gov.ua/novini-ta-media/vsi-novyny/na-chaes-tryvaiut-roboty-z-hermetyzatsii-nbk.html>

⁷⁷ <https://mind.ua/news/20181334-yaponci-vivchatimut-naslidki-avariyi-na-fukusimi-na-prikladi-chornobilya>

Електроенергетика та ядерна безпека

Оновлення європейського законодавства

18 грудня 2017 року Рада ЄС погодила загальний підхід до регулювання, що встановлює рамки для внутрішнього ринку електроенергії в ЄС. Зокрема, набули чинності прийняті Європейською Комісією Регламенти 2017/2195 та 2017/2196 (<https://ec.europa.eu/energy/en/topics/wholesale-market/electricity-network-codes>). Регламент Комісії (ЄС) 2017/2195 запроваджує керівництво з питань балансування, що встановлює правила функціонування балансуючих ринків (ринків, де оператори систем передачі купують електроенергію та потужність для утримання балансу системи в режимі реального часу). Регламент Комісії (ЄС) 2017/2196 запроваджує мережевий кодекс з надзвичайних ситуацій та відновлення, який встановлює правила, що стосуються управління системою передачі електроенергії в станах аварійної ситуації, блекауту (системної аварії) та відновлення. Основною метою зазначених правил є повернення системи до нормального стану.

Це допоможе ЄС перейти до економіки з низьким вмістом вуглецю та відповідати цілям Енергетичного Союзу, зокрема кліматичним та енергетичним вимогам до 2030 року. Це також означає, що у 2018 році Європейська Рада зможе вступити у переговори з Парламентом стосовно законодавчих змін.

Зміни будуть стосуватися переведення торгівлі електроенергією в реальний час, що дозволить забезпечити більшу частку виробництва ВДЕ в енергетичних системах, а нові правила щодо диспетчеризації та збалансування відповідальності обмежуватимуть викривлення цін на ринку, що існують зараз.

Більш чітко визначаються "зони торгів" ('bidding zones'), а Правила щодо розподілу потужності будуть вимагати, щоб максимальна потужність була розподілена учасниками ринку на кордоні «зони торгів».

Виробники і надалі будуть зацікавлені у наданні пропозицій щодо потужності, щоб впоратися з піковими вимогами і отримувати за це винагороду.

Нові виробничі установки матимуть право брати участь у роботі ринку після 2025 року тільки в тому випадку, якщо їх викиди становлять менше 550 грамів CO₂/кВт / год або менше 700 кг CO₂ на рік за встановлений кВт. Також існує межа для участі в існуючих електростанціях, які не можуть отримувати платежі після 2030 року, а платежі повинні знижуватися після 2025 року. До 2025 року Комісія складе доповідь, що оцінює, які елементи існуючих мережевих кодексів можуть бути включені до законодавчих актів ЄС стосовно внутрішнього ринку електроенергії. Поправки до мережевих кодексів будуть можливі до кінця 2027 року.

Підтримується створення європейської структури операторів розподільчих систем та зміцнює роль координаторів регіональної безпеки, визначаючи їх географічне розташування та конкретні завдання (<http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/12/19/creating-a-modern-electricity-market-council-agrees-its-position/>).

Всі ці зміни та доповнення стосуються вдосконалення проекту т.з пакету "чистої енергії", що був представлений ЄК 30 листопада 2016 року, включаючи законодавчу пропозицію щодо перегляду положення про внутрішній ринок електроенергії (<http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-9578-2017-INIT/en/pdf>).

Енергетична ефективність та соціальні питання

Напрацювання органами виконавчої влади проектів вторинного законодавства у сфері енергоефективності, залишаючись повільним, також починає характеризуватися як неякісне. Більшість з невеликої кількості опублікованих або прийнятих проектів актів уряду на виконання законів з «енергоефективного пакету» мали достатньо технічний характер і не вимагали значного часу на розробку, а деякі з них викликали серйозну критику з боку громадських експертів. Особливо це стосується методики розрахунку економії в результаті впровадження заходів з енергоефективності, і саме цей механізм є ключовим при фінансових розрахунках пов'язаних операцій. Також, місяць виявився справді лютим щодо питань монетизації пільг та субсидій. ОСББ невпинно боролися з пасивністю влади приймати ефективні рішення для врегулювання проблем. Досягнути згоди все ж таки вдалося через проведення перемовин. Програма «теплих кредитів» залишається в стані очікування, адже вже протягом 2 місяців перебуває на погодженні у заінтересованих органів влади, а Фонд енергоефективності отримав лише перші документи, необхідні для його роботи. Але через стійкість та прагнення змін громадськість переконливо доводить, що саме спільними зусиллями та тиском на владу можна досягти прийняття раціональних рішень.

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність

Процес погодження проекту закону «Про енергетичну ефективність», що покликаний імплементувати деякі цілі Директиви 2012/27/ЄС, не покриті у прийнятому наразі законодавстві, до цього часу не показує сутнісного прогресу. За інформацією Держенергоефективності, як головного розробника, після розгляду законопроекту органами влади надійшли зауваження від НКРЕКП, Мінфіну та Міненерговугілля, у зв'язку з чим Агентство ініціювало узгоджувальну нараду з представниками Міненерговугілля, Мінрегіону, Мінекономрозвитку, НКРЕКП, Секретаріату Енергетичного Співтовариства, а також запрошеними експертами від GIZ⁷⁸. Учасники наради загалом обговорили такі принципові положення Директиви, які мають відобразитися у законопроекті, як необхідність встановлення національної мети з енергоефективності за новою процедурою, розроблення довгострокової стратегії термомодернізації житлового та нежитлового фонду будівель із пріоритетом для будівель органів державної влади, обов'язкове застосування критеріїв енергоефективності при здійсненні публічних закупівель, тощо.

Результатом наради стали погоджені позиції щодо, серед іншого, термінології, що використовується у проекті закону, обсягу та співвідношення повноважень центральних та місцевих органів влади у сфері енергоефективності, унормування систем енергетичного аудиту та енергоменеджменту. Ці підсумки обговорення мають бути оформлені у вигляді правок до тексту законопроекту і винесені на обговорення на наступній узгоджувальній нараді.

Енергетичні аудити та системи енергетичного менеджменту (Стаття 8)

На виконання пункту 2 розпорядження Уряду щодо затвердження плану заходів із запровадження системи енергоменеджменту в бюджетних установах Держенергоефективності підготувало звіт, який найближчим часом буде подано до Кабінету Міністрів України.

Згідно із отриманим текстом документу, Агентство особливо наголошує на таких досягненнях у рамках виконання розпорядження:

1. Держенергоефективності розробляє Порядок сертифікації системи енергетичного менеджменту та енергетичних менеджерів у бюджетних установах.

⁷⁸ <http://sae.gov.ua/uk/news/2188>

Енергетична ефективність та соціальні питання

2. Вже розроблено та найближчим часом має бути затверджено Положення про проведення моніторингу споживання паливно-енергетичних ресурсів бюджетними установами.
3. Також розробленими є проекти положень щодо: функціонування систем енергетичного менеджменту в бюджетних установах, що передбачають проведення розрахунків та аналізу показників рейтингової оцінки їх діяльності; встановлення лімітів споживання енергоносіїв бюджетними установами; розподілу та використання коштів, заощаджених бюджетними установами та отриманих від здійснення заходів з енергоефективності, для стимулювання впровадження систем енергетичного менеджменту в таких установах, у тому числі для оцінювання результатів та заохочення співробітників/енергетичних менеджерів.
4. Був сформований реєстр даних експлуатаційних та енергетичних характеристик будівель бюджетних установ центральних органів виконавчої влади, який найближчим часом має бути оприлюднений на сайті Агентства. Також, вказана база стане складовою Національної системи енергетичного моніторингу та бенчмаркінгу.
5. Агентство розпочало процедуру перегляду Методичних рекомендацій з енергоменеджменту для їхнього використання центральними органами виконавчої влади.

Зважаючи на те, що саме Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.04.2017 № 732-р діє вже понад 10 місяців, а більшість результатів являють собою підготовку чи розробку актів, замість їх прийняття або тим більше фактичного впровадження систем менеджменту, прогрес у реалізації розпорядження варто визнати незадовільним. У той час, як нормативна база вкрай повільно, але розробляється, місцевих органів влади продовжують проявляти значний інтерес у сфері енергоефективності. Так, у лютому між Держенергоефективності та Київською міською радою був підписаний Меморандум про співпрацю⁷⁹, який у частині, присвяченій енергоменеджменту передбачає методичну та технічну допомогу в удосконаленні запровадженої у столиці системи дистанційного моніторингу споживання енергоресурсів.

Облік (Стаття 9)

Незважаючи на регулярні засідання робочої групи з розробки підзаконних актів на виконання Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання», протягом лютого на громадське обговорення було винесено лише один робочий документ, а саме проект наказу «Про затвердження Порядку оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнання інженерних систем для забезпечення такого обліку»⁸⁰. Сутнісно документ не несе істотної складності, оскільки базовий закон вже передбачає достатньо детальні інструкції щодо послідовності дій усіх пов'язаних із встановленням теплотічильників сторін. Утім, проект методики окремо встановлює комплектацію вузла комерційного обліку для послуг з постачання теплової енергії, вимоги до приміщення, де такий вузол встановлюється, а також інші технічні характеристики цього процесу.

Зазначимо, що процес розроблення решти проектів необхідних НПА до Закону продовжує здійснюватися у відносно закритому форматі, що, як і раніше, викликає занепокоєння стосовно прозорості та публічності в цілому.

⁷⁹ <http://saee.gov.ua/uk/news/2192>

⁸⁰ <http://www.minregion.gov.ua/base-law/grom-convers/elektronni-konsultatsiyi-z-gromadskistyju/proekt-nakazu-minregionu-pro-zatverdzhennya-poryadku-osnashhennya-budivel-vuzlami-komertsynogo-obliku-ta-obladnanniam-inzhenernih-sistem-dlya-zabezpechennya-takogo-obliku-2/>

Енергетична ефективність та соціальні питання

Ринок енергосервісу (Стаття 18)

Питання розвитку та популяризації ринку енергосервісу є пріоритетним у роботі Держенергоефективності. Зокрема, у рамках співпраці з Представництвом Фонду ім. Ф. Еберта в Україні Голова Агентства презентував переваги енергосервісу для підвищення енергоефективності бюджетних установ для представників більш ніж 100 вищих навчальних закладів⁸¹.

База потенційних ЕСКО-об'єктів, за підтримку та наповнення якої відповідає Держенергоефективності, налічує понад 12 тис. установ, де необхідно впроваджувати заходи з термомодернізації⁸², а через систему PROZORRO наразі було оголошено 316 ЕСКО-тендерів.

Завдяки прийнятому раніше законодавству, ринок енергосервісу стрімко зростає і наразі за оцінкою керівника Держенергоефективності становить приблизно 8 млрд дол. США. Це зумовлює прихід іноземних інвесторів. Для прикладу, під час Українсько-італійського бізнес-форуму С.Савчук обговорив умови заходу на український ринок італійської компанії «OpenGateItaly», яка надає підтримку спільних з Україною бізнес-проектів у різних секторах економіки, включаючи сферу енергоефективності.⁸³ З урахуванням істотних проблем із фінансуванням заходів з підвищення енергоефективності у житловому фонді через перебої із функціонуванням програми «теплих кредитів» і скромними перспективами щодо швидкого запуску Фонду енергоефективності, використання інвестицій комерційних компаній на умовах механізму ЕСКО залишається істотним фактором фактичного зменшення споживання енергії в Україні.

Національний фонд енергоефективності, фінансування і технічна підтримка (Стаття 20)

Згідно з офіційними матеріалами Мінрегіону, Уряд очікує на початок діяльності Фонду енергоефективності, включаючи надання перших кредитів для ОСББ банками-партнерами, до закінчення III кварталу 2018 року, що, з урахуванням систематичного порушення подібних прогнозів у минулому, виглядає занадто оптимістично⁸⁴. Утім, розробка проектів нормативних актів відбувається у прискореному вигляді, особливо у порівнянні з нормативною роботою щодо інших законів «енергоефективного пакету», однак так само із дуже обмеженим залученням громадськості до їхнього обговорення.

Так, 23 лютого на засіданні Урядового комітету з питань європейської, євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва та регіонального розвитку⁸⁵ був схвалений пакет проектів постанов Уряду, зокрема: «Про затвердження Положення про Наглядову раду державної установи «Фонд енергоефективності»⁸⁶, «Про затвердження Методики розрахунку економії енергії в результаті реалізації заходів з енергоефективності, які фінансуються державною установою «Фонд енергоефективності»⁸⁷, «Про схвалення основних напрямів діяльності державної установи «Фонд енергоефективності»⁸⁸, «Про вимоги щодо професійної компетенції та ділової репутації посадових осіб

⁸¹ <http://sae.gov.ua/uk/news/2197>

⁸² http://sae.gov.ua/uk/content/energoserwis_1

⁸³ <http://sae.gov.ua/uk/news/2171>

⁸⁴ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/fond-energoefektivnosti-yak-ce-bude>

⁸⁵ <https://www.kmu.gov.ua/ua/meetings/zasidannya-uryadovogo-komitetu-z-pitan-yevropejskoyi-yevroatlantichnoyi-integraciyi-mizhnarodnogo-spirobitnictva-ta-regionalnogo-rozvitku-22-02-2018>

⁸⁶ <http://consultant.parus.ua/?doc=0AZSQ35A21>

⁸⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-metodiki-ro>

⁸⁸ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-shvalennya-osnovnih-naprya>

Енергетична ефективність та соціальні питання

державної установи «Фонд енергоефективності»⁸⁹, «Про затвердження Типової форми договору з незалежним членом Наглядової ради державної установи «Фонд енергоефективності».

Цього разу, крім вже звичного порушення процедури через той факт, що Мінрегіон у черговий раз не публікує проект актів для громадського обговорення перед подачею їх до Кабінету Міністрів України на затвердження, хвилю невдоволення серед громадськості сколихнув зміст проекту постанови Уряду «Про затвердження Методики розрахунку економії енергії в результаті реалізації заходів з енергоефективності, які фінансуються державною установою «Фонд енергоефективності». Зокрема, на думку експертів, проект містить хибні принципи, які можуть ускладнити роботу Фонду та ставлять під питання забезпечення і оцінку реальної економії споживання енергоресурсів населенням⁹⁰.

Дана методика розрахунку економії є недосконалою, адже спирається лише на розрахункові показники енергетичної ефективності будівель, тоді як реальне споживання енергії будинками в Україні значно відрізняється від розрахункового показника. Таким чином існує загроза, що прийнята Методика буде створювати хибне уявлення споживачів про фактичний стан своїх домівок і не стимулюватиме економити енергію, зазначається у заяві Енергетичної групи Реанімаційного пакету реформ.

Стабільно поганою ситуація залишається із функціонуванням програми «теплих кредитів». Станом на кінець лютого проект постанови, яким передбачається виділення додаткових 400 млн грн (200 млн грн – для фізичних осіб, 200 млн грн – для ОСББ) для енергоефективних заходів, перебував на погодженні в центральних органах виконавчої влади, і щодо строків винесення його на розгляд уряду нічого не відомо. Тому ймовірно, що програма запрацює лише наприкінці березня. Про необхідність прискорення прийняття відповідної постанови представники громадського сектору неодноразово наголошували на публічних заходах з відповідальними чиновниками.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

На реалізацію Закону України «Про енергетичну ефективність будівель» Мінрегіоном розробляється низка підзаконних актів, переважна більшість з яких представляють собою наукові розробки. Разом з тим, протягом лютого на громадське обговорення був винесений лише один проект наказу Мінрегіону «Про затвердження порядку незалежного моніторингу енергетичних сертифікатів»⁹¹. Крім невеликого обсягу роботи, результати якої видно наразі, особливий сум викликає сутність запропонованого до обговорення акту, який передбачає порядок незалежної оцінки енергетичних сертифікатів силами Держенергоефективності, яка, до того ж, не матиме жодного впливу на дійсність перевірених сертифікатів, незалежно від результатів моніторингу. Зазначений проект наказу виглядає поспішним кроком, адже наразі необхідно розробляти та обговорювати проекти базових актів, що стосуються форми сертифікату, порядку та особливостей його видачі, а вже потім здійснювати їх незалежний моніторинг. Відсутність ідеологічного та концептуального бачення розробників щодо енергетичних сертифікатів може тягти за собою прийняття неефективних управлінських рішень.

⁸⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-vimog-shodo-profesijnoyi-kompetenciyi-ta-dilovoyi-reputaciyi-posadovih-osib-derzhavnoyi-ustanovi-fond-energoefektivnosti>

⁹⁰ <http://rpr.org.ua/news/eksperty-zaklykayut-uryad-perehlyanuty-metodyku-rozrahunku-ekonomiji-enerhiji-dlya-fondu-enerhoefektyvnosti/>

⁹¹ <http://bit.ly/2oi7znX>

Енергетична ефективність та соціальні питання

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

На сьогодні залишаються не прийнятими технічні регламенти: енергетичного маркування побутових духових шаф та кухонних витяжок; щодо встановлення системи для визначення вимог з екодизайну енергоспоживчих продуктів⁹², щодо вимог до екодизайну для побутових холодильних приладів; щодо вимог до екодизайну для малих, середніх та великих силових трансформаторів, щодо вимог до екодизайну для ламп спрямованого випромінювання, світлодіодних ламп і пов'язаного обладнання.

Перелік прийнятих технічних регламентів з енергетичного маркування можна переглянути на сайті Держенергоефективності⁹³.

Соціальні питання

Гострою залишається ситуація, викликана недоліками системи монетизації субсидій, яку намагається впроваджувати уряд. Після сплеску суспільного невдоволення стосовно впровадження урядом монетизації пільг та субсидій, що було піддано значній критиці, урядовці зробили крок назустріч ОСББ та провели з їхніми представниками низку узгоджувальних зустрічей. Швидшому пошуку вирішення сприяли не тільки активні дії громадського сектору, а і відкрита критика дій Міністра фінансів України та його заступника з боку народних депутатів.

Так, під час засідання Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування та ЖКГ, народні депутати досить різко відреагували на пасивність Міністра фінансів щодо проблеми з пільгами та субсидіями і прийняли рішення звернутись до Кабінету Міністрів України з пропозицією негайної зміни нормативно-правових актів, пов'язаних із відшкодування державним бюджетом пільг та житлових субсидій підприємствам – надавачам комунальних послуг. Також депутати вирішили винести на розгляд Верховної Ради питання щодо подальшого перебування на посаді заступника Міністра фінансів України – Марченка С.М. і звернутись до Прем'єр-міністра стосовно надання у залі Верховної Ради України на Годині запитань до Уряду роз'яснення дій Уряду щодо врегулювання кризи.⁹⁴

Міністр фінансів О.Данилюк та його заступник С.Марченко зустрілися з активістами руху ОСББ України для вироблення узгодженої позиції щодо врегулювання проблем з нарахуванням пільг та субсидій⁹⁵. Погоджене таким чином рішення загалом відповідає вимогам громади, а саме передбачає скасування вимоги відкриття казначейських рахунків для отримання пільг та субсидій та погашення заборгованості перед ОСББ за 2017 рік, замість чого мають використовуватися звичайні поточні рахунки ОСББ, відкриті у комерційних банках. Також, представники ОСББ наголошували на необхідності запровадження монетизації субсидій з січня 2018 року, з фактичною виплатою коштів громадянам з 1 квітня 2018 року. Утім, залишається невирішеним питання монетизації у частині внесків, що сплачуються громадянами в ОСББ, адже об'єднання не має тарифів, які затверджуються органами місцевого самоврядування. Натомість Мінфін пропонує запровадити монетизацію лише субсидій (без пільг) і лише на витрати з утримання будинків і споруд та прибудинкових територій, управління багатоквартирним будинком, вивезення побутового сміття та рідких нечистот.

⁹² <http://sae.gov.ua/sites/default/files/Ecodesign.rar>

⁹³ <http://sae.gov.ua/uk/business/tehnichne-reguluvannya/tehnichni-reglamenti>

⁹⁴ http://kombud.rada.gov.ua/kombud/control/uk/publish/article?art_id=54235&cat_id=44825

⁹⁵ <http://bit.ly/2DakAoR>

Енергетична ефективність та соціальні питання

Фактично, зустріч з Міністром соціальної політики А.Ревою завершилася домовленістю про такий алгоритм запровадження монетизації пільг і житлових субсидій громадянам, які об'єдналися в ОСББ⁹⁶:

I етап (перехідний):

1) Монетизація пільг і субсидій на всі види внесків до ОСББ, що охоплені чинною системою соціального захисту (у т.ч. на управління і утримання багатоквартирного будинку, вивезення твердих і рідких побутових відходів, опалення, постачання гарячої води, централізоване водопостачання і централізоване водовідведення, газо- і електропостачання), - запроваджується, починаючи з нарахувань таких внесків, з січня 2018 року;

2) Починаючи з нарахувань за січень 2018 року, ОСББ нараховують співвласникам внески в повному розмірі (без зменшення їх на суму пільг і житлових субсидій). Місцеві органи соціального захисту населення при надходженні коштів відповідної субвенції з Державного бюджету перераховують суми пільг і житлових субсидій громадянам-отримувачам пільг і житлових субсидій на поточні рахунки ОСББ та одночасно надсилають ОСББ реєстри громадян, за яких перераховано пільги та субсидії, із зазначенням сум за кожного громадянина. ОСББ зараховують такі кошти в рахунок сплати громадянином відповідних внесків та зменшують йому нарахування в наступних періодах;

II етап (відкриття «соціальних карток»):

1) Із дати, яка має бути додатково визначена, розпочинається випуск спеціальних банківських карток для зарахування на них пільг і житлових субсидій у грошовому вигляді;

2) Такий випуск розпочинається з громадян, які проживають у будинках ОСББ, за організаційного сприяння ОСББ;

3) Після випуску таких карток більшістю громадян-отримувачів пільг і субсидій в будинку ОСББ, за повідомленням ОСББ місцевому органу соціального захисту розпочинається виплата пільг і субсидій таким громадянам безпосередньо на картки.

За результатами співпраці влади та громадськості було підготовлено відповідні зміни до діючої постанови, прийняття якої заплановано на початок березня.

⁹⁶ <http://www.msp.gov.ua/news/14809.html>

Енергетична ефективність та соціальні питання

ОБНОВЛЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗАКОНОДАВСТВА

За роки дії Директива 2010/31/ЄС (щодо енергетичної ефективності будівель) була у різній мірі імплементована країнами-членами ЄС, і загалом показала серйозні, однак все ж недостатні, результати зі зменшення споживання енергії у житловому секторі. Так, при потребі модернізації у приблизно 75% усього фонду будівель, у Європейському Союзі щорічно через таку процедуру проходить в середньому 0,4 – 1,2 % будинків. Тому, 19 грудня 2017 року у рамках ширшої ініціативи з упровадження програми «Clean Energy for All Europeans» представники Європейського парламенту, Ради та Комісії досягли попередньої політичної згоди щодо змін до 8 законодавчих актів Союзу у сфері енергетики, а саме – підсилення Директиви про енергетичну ефективність будівель. Зокрема, принципи, навколо яких фахівці розроблятимуть конкретні пропозиції до зміни Директиви, включають вищі вимоги до енергетичних характеристик нових будинків та прискорення темпів реновації існуючих будівель задля ефективніших енергетичних систем. Нова редакція Директиви має чітко окреслити шлях до перетворення усього фонду будівель у Союзі на такі, що спричиняють мало або жодних викидів парникових газів до 2050 року, заохочувати використання інформаційних та інноваційних інженерних технологій для підвищення енергетичної ефективності, підтримувати паралельні механізми розгортання інфраструктури для електричного транспорту, мобілізувати приватний та публічний капітал задля енергомодернізації будівель, тощо. (<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-welcomes-agreement-energy-performance-buildings>)

Саме на шляхах підтримки впровадження новітніх «розумних» технологій у сфері енергоефективності сфокусований наразі Європейський інвестиційний банк, який на початку лютого 2018 року прийняв рішення створити новий незалежний фінансовий інструмент під назвою Smart Finance for Smart Buildings. Амбіційною метою ініціативи є залучення загалом до 10 млрд коштів з різних джерел до 2020 року, що спрямовуватимуться на енергоефективні проекти. Серед конкретних запланованих досягнень програми зазначається створення до 220 тисяч нових робочих місць, збільшення ринку будівельної реновації для малого та середнього бізнесу у розмірі до 120 млрд євро, а також порятунок 3,2 млн європейських родин з енергетичної бідності. Таким чином, фінансова ініціатива дуже точно відображає прагнення законодавців, які тільки збираються створити умови для легшого спрямування ресурсів на такі цілі через удосконалення Директиви про енергетичну ефективність будівель. (https://ec.europa.eu/info/news/smart-finance-smart-buildings-investing-energy-efficiency-buildings-2018-feb-07_en)

Довкілля та відновлювані джерела енергії

Лютий 2018 року був присвячений, головним чином, звітуванню державних органів про роботу, здійснену в просуванні реформ, зокрема щодо імплементації Угоди про асоціацію, у 2017 році. Коментуючи результати роботи Уряду України у 2017 року, Остап Семерак, міністр екології і природних ресурсів України зазначив, що «Екологія вперше за роки незалежності стала пріоритетом державної політики України». Тим не менше, відповідно до урядового звіту про виконання Угоди про асоціацію прогрес імплементації в екологічній сфері оцінено у 27%, що однозначно не є високим показником.

Реформа державного контролю (нагляду) у сфері охорони довкілля знайшла своє продовження у ліквідації 12 територіальних органів Держекоінспекції і створенні 5 пілотних міжрегіональних територіальних органів. Мінприроди розробило законопроект “Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо запровадження європейського досвіду про здійснення природоохоронного контролю” і пропонує суттєво підвищити розмір штрафів за порушення природоохоронного законодавства.

В секторі відновлюваних джерел енергії стейкхолдери працювали над питаннями прогнозування – генерації, витрат, тощо. Крім цього Уряд прийняв рішення щодо процедури розрахунку за тепло, вироблене з альтернативних джерел енергії.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище (стаття 363 УА)

Відповідно до Звіту про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС⁹⁷, серед планів у сфері впровадження горизонтального екологічного законодавства на 2018 рік, зазначено прийняття Закону України “Про стратегічну екологічну оцінку”. Потрапив законопроект і до переліку пріоритетних законопроектів презентованої Дорожньої карти законодавчого забезпечення виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС на 2018-2019 роки⁹⁸.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви №90/313/ЄЕС (стаття 363 УА)

Відповідно до Звіту про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС⁹⁹, серед планів у сфері впровадження горизонтального екологічного законодавства на 2018 рік зазначено роботу над вдосконаленням законодавства у сфері доступу до екологічної інформації, а саме внесення на розгляд Верховної Ради України та ухвалення проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо доступу до екологічної інформації».

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи (стаття 363 УА)

Міністерство екології та природних ресурсів України реформу у сфері покращення якості атмосферного повітря тісно пов’язує із реформуванням системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього середовища. 21 лютого 2018 року Кабінет Міністрів України Постановою № 102 “Питання реалізації Концепції реформування системи державного нагляду (контролю) у сфері охорони навколишнього природного середовища”¹⁰⁰ ліквідував 12 територіальних органів Державної екологічної інспекції в окремих областях та регіонах і, натомість, створив 5 окружних екологічних інспекцій. Наразі така модель працюватиме в тестовому режимі. Одночасно із ліквідацією 12

⁹⁷ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>

⁹⁸ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/karta-prioritetnikh-zakonoproektiv-u-sferi-evropeyskoi-integratsii.pdf>

⁹⁹ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>

¹⁰⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pitannya-realizaciyi-konceptiyi-reformuvannya-sistemi-derzhavnogo-naglyadu-kontrolyu-u-sferi-ohoroni-navkolishnogo-prirodnogo-seredovisha>

Довкілля та відновлювані джерела енергії

територіальних підрозділів, були внесені й зміни до штату апарату та територіальних підрозділів Державної екологічної інспекції. У результаті, апарат Державної екологічної інспекції було збільшено на 22 штатні одиниці, а штат територіальних органів було відповідно зменшено. Якщо така зміна пов'язана із реформою Державної екологічної інспекції, це може означати значне послаблення територіальних підрозділів. Водночас, це може також означати, що частину їх функцій (наприклад, контроль за найбільшими забруднювачами) буде передано в центральний апарат Державної екологічної інспекції.

Ця реформа є пілотною і відбувається в рамках загальної концепції створення державної природоохоронної служби, яка має поглинути ряд інших контролюючих органів у цій сфері. Усього передбачається створення 10 окружних органів та 27 обласних інспекційних підрозділів.

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (стаття 363 УА)

Відповідно до Звіту про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС¹⁰¹, серед планів у сфері охорони природи зазначено продовження роботи щодо завершення формування списку потенційних територій Смарагдової мережі на базі наявних матеріалів й проведення їх оцінки відповідно до процедур затверджених Бернською конвенцією та на основі досвіду й методології Оселищної директиви. Проте, на жаль, не зазначено необхідність прийняття комплексного закону для імплементації Пташиної та Оселищної директив.

Директива 2009/29/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС (Стаття 338 Угоди про асоціацію)

Наприкінці лютого депутати Комітету Верховної Ради з питань ЖКГ схвалили доопрацьований законопроект «Про внесення зміни до Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" щодо покращення інвестиційних можливостей у сфері виробництва електричної енергії з альтернативних джерел» (№6081¹⁰²). Він покликаний усунути перешкоди для реалізації нових «зелених» проектів: зокрема, щодо «резервування» потужностей на невизначений термін. Прийняття законопроекту дозволить майбутнім інвесторам поліпшити прогнозування майбутніх витрат, а також краще оцінювати строк окупності проекту тощо.

Верховна Рада ухвалила в першому читанні законопроект №6081¹⁰³, який спрямований на вирішення питання «резервування потужностей» відновлюваної електроенергетики. На сьогодні із можливих 4,5 ГВт потужностей об'єктів відновлюваної електроенергетики вже зарезервовано 4,2 ГВт, при цьому побудовано лише 1,4 ГВт. Проблема полягає у безстроковості технічних умов на приєднання об'єктів до мереж. Відповідно до законопроекту, термін дії підключення об'єктів ВДЕ буде не більше 5 років.

Водночас, у парламенті зареєстровано інший законопроект (№8015¹⁰⁴), що усуває одну з бюрократичних перепон стосовно обов'язкового проведення експертизи проектів ВДЕ. Згідно з законопроектом, пропонується проводити її лише за потреби. Пропонується уточнити, що проекти об'єктів за класом СС1, тобто такі, що належать до об'єктів з незначними наслідками, підлягають

¹⁰¹ <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>

¹⁰² http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61140

¹⁰³ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61140

¹⁰⁴ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63446

Довкілля та відновлювані джерела енергії

обов'язковій експертизі лише за наявності підстав. Наприклад, такими може бути спорудження на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами.

На фоні цього, Кабінет Міністрів врегулював процедуру розрахунку за тепло, вироблене з альтернативних джерел енергії (дрова, пелети тощо). Це було зроблено за рахунок внесення змін до Порядку розподілу коштів, що надходять на поточні рахунки із спеціальним режимом використання для проведення розрахунків з постачальником природного газу, на якого покладено спеціальні обов'язки¹⁰⁵.

Тим часом, НКРЕКП оприлюднила Перелік елементів обладнання українського виробництва по кожному альтернативному джерелу енергії¹⁰⁶. Використання обладнання українського виробництва з цього переліку передбачає нарахування надбавки до «зеленого» тарифу.

Паралельно з цим, Данія допомагає Україні покращувати роботу на ринку альтернативної енергетики¹⁰⁷. Зокрема, представники «Укренерго» разом із Українською вітроенергетичною асоціацією (УВЕА) та данськими експертами проводять роботу з розробки короткострокового прогнозування виробництва електричної енергії з вітру.

¹⁰⁵ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-vregulyuvav-proceduru-rozrahunku-za-teplo-viroblene-ne-z-gazu>

¹⁰⁶ http://www.nerc.gov.ua/data/filearch/elektro/energo_pidpnyemstva/perelik_oblad_ukr-vyrob_alt-enerhija/perelik_obladnannia_zelenyi_taryf.pdf

¹⁰⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/ukrayina-vprovadzhuje-danskij-dosvid-iz-reformuvannya-rinku-elektrichnoyi-energiyi>

Нафта

Протягом лютого тривали публічні звіти керівників центральних органів виконавчої влади за 2017 рік. Проте, як і в минулому, акцент у цих заходах було зроблено виключно на досягненнях, іноді доволі сумнівних. Натомість, причини невиконання зобов'язань не визначалися, а відповідальні за зрив встановлених термінів не встановлювалися. Аналіз планів регуляторної діяльності на 2018 рік свідчить, що строки всіх не виконаних раніше завдань у нафтовій сфері перенесені, хоча ресурсів на їхню імплементацію в наступних періодах не передбачено.

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сировини нафти та/або нафтопродуктів (ст. 338 Угоди про асоціацію)

2 березня 2018 року в Національному інституті стратегічних досліджень відбувся круглий стіл «Проблеми формування в Україні мінімальних запасів нафти й нафтопродуктів», організований спільно з Комітетом Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки. На заході обговорювалися проблеми й перспективи створення в Україні нафтового та енергетичного резервів, позиції бізнесу, незалежних експертів і громадськості щодо їх формування, напрями співробітництва органів державної влади з імплементації в Україні вимог Директиви 2009/119/ЄС про зобов'язання держав-членів підтримувати мінімальний рівень резервів сировини нафти та/чи нафтопродуктів, що вбачається однією з найважливіших задач у сфері гарантування національної безпеки.

Під час круглого столу було презентовано модель створення в Україні мінімальних запасів нафти та нафтопродуктів і сформульовано такі спільні рекомендації команди українських та європейських експертів:

- резерви мають бути створені в кількості, представленій 90 днями середньодобового імпорту нетто;
- нафту й нафтопродукти рекомендовано зберігати у співвідношенні 30:70;
- нафтопродукти мають включати автомобільний бензин і дизельне паливо у співвідношенні 38:62;
- для управління запасами необхідно створити незалежне агентство, в якому 70% належатиме державі, 30% – операторам ринку;
- щоб зменшити операційні затрати, рекомендовано використовувати систему stock-tickets, інші затрати мають фінансуватися з акцизного податку;
- як базові для зберігання розглядаються ПАТ «Укртранснафта» (нафта), підприємства Держрезерву та оператори ринку (нафтопродукти);
- із метою повної імплементації в Україні Директиви 2009/119/ЄС слід ухвалити окремий закон.

При цьому варто наголосити, що 7 березня 2018 року нарешті опубліковано план заходів¹⁰⁸, ухвалений 25 жовтня 2017 року постановою Уряду¹⁰⁹, яким перенесено строки:

- розроблення та затвердження моделі мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів, розроблення, опрацювання з експертами ЄС та подання на розгляд Кабінету Міністрів законопроекту про підтримку мінімальних запасів нафти і нафтопродуктів – із грудня 2017 на 1 липня 2018 року (відповідальні – Держрезерв, Міненерговугілля і ПАТ «НАК Нафтогаз України» (за згодою), завдання 749);
- підготовки та затвердження бюджету інженерно-технічних заходів, здійснення оцінки потреб у додаткових резервуарних потужностях та їх проектування – із грудня 2017 на 31 грудня 2018 року (відповідальні – Держрезерв і Міненерговугілля, завдання 750).

Згаданю вище постановою також сформульовані додаткові завдання Держрезерву й Міненерговугілля щодо:

¹⁰⁸ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

¹⁰⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/250372246>

Нафта

- розроблення до 31 грудня 2018 року планів дій із введення в обіг екстрених і спеціальних резервів у разі значного порушення постачання нафти (завдання 749.3);
 - здійснення будівництва додаткових резервуарів і закупівлі нафти й нафтопродуктів, необхідних для формування їх мінімальних запасів, до 31 грудня 2019 року (завдання 753.1 і 753.2);
 - розроблення докладних переліків усіх спеціальних та екстрених резервів, що зберігаються на території України, й запровадження регулярного подання Секретаріату Енергетичного Співтовариства звітів про резерви нафти й нафтопродуктів, до 31 грудня 2022 року (завдання 757).
- При цьому поява доручень про добудову резервуарів і закупівлю нафти й нафтопродуктів протягом 1,5 року свідчить, що їхні автори мають достатньо поверхове уявлення про предмет регулювання, адже побудова щонайменше 1 млн куб. м додаткових потужностей потребуватиме набагато більше часу, а придбання нафти й нафтопродуктів в обсязі, достатньому для формування їх мінімальних запасів, – виділення в 2019 році 3% ВВП України.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел, та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

На виконання вимог Директиви 2009/28/ЄС у частині заохочення до використання енергії, виробленої з відновлюваних джерел, Програмою робіт з національної стандартизації на 2018 рік¹¹⁰ передбачено до кінця року ухвалити 16 національних стандартів, що визначають вимоги до виробництва, методів випробувань, транспортування й зберігання скрапленого нафтового газу й рідкого палива з біологічними компонентами (передусім етанолу як компонента бензину).

Директива 99/32/ЄС¹¹¹ про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

На виконання вимог Директиви 99/32/ЄС у частині встановлення ефективної системи відібрання зразків і методів аналізу, Міненерговугілля мало протягом 2016-2017 років затвердити та ввести в дію 36 національних стандартів, необхідних для забезпечення застосування Технічного регламенту¹¹². Проте з них, за станом на 5 березня 2018 року, ухвалені лише 16. Ті, що залишилися, передбачено ввести в дію до кінця року Програмою робіт з національної стандартизації на 2018 рік¹¹³.

Робота за цим напрямом має активізуватися після затвердження наказом Міненерговугілля від 14 грудня 2017 року № 744 складу відомчої комісії з питань виробництва, постачання та застосування палив, олив, мастил, спеціальних рідин та додатків (присадок) до них (яка мала бути сформована ще в листопаді 2013 року)¹¹⁴.

6 лютого 2018 року Міненерговугілля оприлюднило проект постанови¹¹⁵, якою пропонується внести зміни до Технічного регламенту¹¹⁶, щоб привести його до вимог Директив 98/70/ЄС і 2016/802/ЄС (завдання 1702.4 плану заходів¹¹⁷). Проте попередній аналіз цього документа свідчить про потребу

¹¹⁰ <http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-20.zip>

¹¹¹ Директиву 99/32/ЄС (інше позначення – 1999/32/ЄС) кодифіковано 11 травня 2016 року (Директива 2016/802/ЄС).

¹¹² <http://zakon.rada.gov.ua/go/927-2013-п>

¹¹³ <http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-20.zip>

¹¹⁴ <http://www.mev.gov.ua/news/minenergougillya-zatverdilo-sklad-vidomchovi-komisiyi-z-pytan-vyrobnictva-postachannya-ta>

¹¹⁵

http://www.mev.gov.ua/sites/default/files/imce/proekt_postanovy_kmu_pro_vnesennya_zmin_do_postanovy_kabinetu_ministriv_ukrayiny_vid_1_serpnya_2013_r_no_927.7z

¹¹⁶ <http://zakon.rada.gov.ua/go/927-2013-п>

¹¹⁷ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnovo-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

Нафта

внесення до Технічного регламенту більш суттєвих змін, обумовлених зокрема тим, що кінцевий строк введення в обіг автомобільних бензинів і дизельного палива нижчих, аніж Євро5, екологічних класів спливає 31 грудня 2017 року.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄЕС, що доповнена Директивами 2000/71/ЄК, 2003/17/ЄК та 2009/30/ЄК і Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток ХХХ, ст. 360-363, 365, 366 УА)

Програмою робіт з національної стандартизації на 2017 рік¹¹⁸ було передбачено до кінця року ухвалити 33 стандарти, спрямовані на імплементацію Директиви 98/70/ЄС. Із них, за станом на 5 березня 2018 року, затверджено 11, для шести розроблено перші редакції, для двох – наступні, ще 14 повернуто на доопрацювання¹¹⁹. Роботу над ними заплановано завершити до кінця року¹²⁰.

Міненерговугілля зобов'язувалося до 1 січня 2018 року розробити Технічний регламент щодо вимог до авіаційних бензинів та палив для реактивних двигунів, що відповідає вимогам Директиви 98/70/ЄС (завдання 32 плану¹²¹). Проте це й згадані вище завдання не було виконано через брак фінансування. Із тієї ж причини малоймовірним вбачається й визначення до 20 березня 2018 року «єдиних правових, організаційних, фінансово-економічних засад щодо здійснення контролю якості нафтопродуктів відповідно до норм та правил ЄС» (завдання 1702 плану заходів, опублікованого 7 березня 2018 року¹²²; відповідальне – Міненерговугілля).

При цьому:

- завданням 1702.8 відповідальним органом за моніторинг якості палива на ринку України вже до 20 березня 2018 року планується визначити ДП «Науково-дослідний інститут нафтопереробної та нафтохімічної промисловості «НАСМА», попри відсутність у нього ресурсів, необхідних для його реалізації;
- завданням 1703.4 передбачено встановити вимоги для позашляхових транспортних засобів та сільськогосподарських і лісгосподарських тракторів «для забезпечення можливості використання неетилованого бензину», тоді як ввезення та реалізація етилованого бензину заборонені згідно із законом¹²³ ще з 1 січня 2003 року.

При цьому поява завдань 1703.1-3 і 6 про проведення оцінки національного споживання палива; розроблення та впровадження системи моніторингу якості і безпечності нафтопродуктів; забезпечення функціонування системи міжлабораторних порівнянь результатів випробування для підтвердження якості випробувань; розроблення та впровадження системи збору внутрішньодержавних даних про якість палива «до 20 березня 2018 року» свідчить, що їхні автори мають достатньо поверхове уявлення про предмет регулювання, оскільки реалізація цих заходів потребує фінансування й набагато більше часу.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летких органічних сполук із резервуарів із нафтопродуктами та при їхньому транспортуванні з нафтобаз до заправних станцій, зі змінами й доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 (Додаток ХХХ, ст. 360-363, 365, 366 УА)

¹¹⁸ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2017/04/Program_2017_nakaz_N64_2017-04-03.xlsx

¹¹⁹ http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/Zvit_vikonan-sichen-01-01-2018_Program-2017.xlsx

¹²⁰ <http://uas.org.ua/wp-content/uploads/2018/02/2018-02-20.zip>

¹²¹ <http://www.me.gov.ua/Documents/Download?id=d8571d0b-53a6-4ade-88c1-75579be0cb39>

¹²² <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

¹²³ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2786-iii>

Нафта

На виконання вимог Директиви 94/63/ЄС щодо проведення інвентаризації терміналів для зберігання та завантаження нафтопродуктів опублікованим 7 березня 2018 року планом заходів¹²⁴ передбачено до 31 жовтня 2018 року (завдання 1695, відповідальне – Мінприроди):

- розробити, опрацювати з експертами ЄС на подати на затвердження Кабінетові Міністрів проект технічного регламенту, яким встановлюватимуться вимоги до зберігання, транспортування та перевантаження палива, відповідного обладнання та сервісних станцій;
- проведення інвентаризації терміналів для зберігання та завантаження бензину;
- розроблення рекомендацій щодо здійснення контролю роботи автозаправних станцій та резервуарів для зберігання нафтопродуктів невеликого розміру.

При цьому дивує, що:

- в завданнях 1695 і 1695.4 ідеться лише про бензин, тоді як Директива 94/63/ЄС стосується всіх нафтопродуктів;
- в завданні 1695.5 згадано незрозумілі «резервуари для зберігання нафтопродуктів невеликого розміру».

Директива 94/22/ЄС про умови надання й використання дозволів на розвідування, розроблення та виробництво вуглеводнів (Додаток XXVII, ст. 279, 280, 341 УА)

1 березня 2018 року Верховною Радою ухвалено Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення деяких аспектів нафтогазової галузі» (№ 3096-д¹²⁵), що скасовує 14 дозволів, шість процедур і прискорює процедури погодження (у тому числі землевідведення) на щонайменше 18 місяців. Ним, зокрема, передбачено внесення змін:

- до статті 97 Земельного кодексу України щодо надання можливості юридичним особам після закінчення дослідно-промислової розробки родовищ та введення родовищ у промислову розробку використовувати земельні ділянки на підставі договору з власником землі або за погодженням із землекористувачем на період зміни їх цільового призначення та оформлення документів, які посвідчують право користування ними;
- до статей 98 та 99 Земельного кодексу України щодо надання можливості використання механізму сервітуту для будівництва об'єктів нафтогазодобування та трубопровідного транспорту, що дозволить використовувати земельні ділянки без зміни їх цільового призначення;
- до статті 168 Земельного кодексу України про встановлення, що зняття та перенесення ґрунтового покриву земельних ділянок для проведення робіт з буріння і облаштування нафтогазових свердловин, будівництва та експлуатації об'єктів трубопровідного транспорту тощо може здійснюватиметься без спеціального дозволу, а на підставі робочого проекту із землеустрою;
- до статей 156 та 207 Земельного кодексу України щодо відшкодування власникам землі та землекористувачам збитків, заподіяних унаслідок використання сільськогосподарських земель для потреб нафтогазової галузі, а також втрат сільськогосподарських угідь;
- до Кодексу України «Про надра» (статті 17, 24, 48), Закону України «Про нафту та газ» (статті 1, 36) і Гірничого закону України (стаття 24) щодо скасування обов'язкового отримання гірничого відводу;
- до статті 4 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» щодо скасування необхідності реєстрації об'єктів нафтогазобудування як об'єктів містобудівної діяльності;
- до статті 35 Закону України «Про нафту і газ» щодо запровадження декларативного принципу погодження проектів розробки родовищ;

¹²⁴ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

¹²⁵ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61900

Нафта

- до статті 39 Закону України «Про нафту і газ» щодо надання надрокористувачам права розпоряджатися геологічною інформацією, яка належить їм на праві власності, самостійно без погодження з органами державної влади та місцевого самоврядування;
- до статті 45 Закону України «Про нафту і газ» щодо розширення кола суб'єктів, що здійснюють геолого-економічну оцінку запасів нафти і газу.

2 березня 2018 року Мінприроди оприлюднено проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо припинення права користування надрами», що має на меті закріплення на законодавчому рівні дієвих механізмів впливу на надрокористувачів, які порушують вимоги законодавства, несвоєчасно та не в повному обсязі сплачують ренту плати за користування надрами¹²⁶. У разі ухвалення цього документа, надрокористувач, що має заборгованість із сплати рентної плати, не зможе отримати новий чи продовжити строк дії чинного дозволу на користування надрами, тоді як Держгеонадра отримає право за поданням ДФС:

- зупиняти дію спеціальних дозволів на користування надрами у випадку виникнення у надрокористувача податкового боргу з рентної плати за користування надрами, що перевищує 1300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб (окрім випадків укладення договору про розстрочення (відстрочення) такого податкового боргу);
- анулювати спеціальні дозволи на користування надрами у випадках:
 - наявності у користувача надрами податкового боргу, що перевищує 6000 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
 - дострокового розірвання договору про розстрочення (відстрочення) податкового боргу зі сплати рентної плати за користування надрами, розмір якого перевищує 1300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб;
 - повторного виникнення у користувача нафтогазоносними надрами податкового боргу зі сплати рентної плати за користування надрами у розмірі, що перевищує 1300 розмірів прожиткового мінімуму для працездатних осіб, протягом 12 місяців, наступних за місяцем повного погашення попередньої суми боргу.

22 лютого 2018 року, підбиваючи підсумки роботи Держгеонадр за 2017 рік, її т.в.о. голови О. Кирилюк прозвітував про 39 підготовлених службою проектів нормативно-правових актів¹²⁷, «забувши» згадати той факт, що 37 із них були повернуті на доопрацювання у зв'язку з недотриманням їх авторами принципів державної регуляторної політики. При цьому до переліку 39 «підготовлених» були внесені декілька редакцій однакових документів.

Наприклад, 28 лютого 2018 року Мінприроди вчетверте (!) надіслало на погодження в Державній регуляторній службі проект постанови Уряду «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України» (від 30 травня 2011 року № 594 і № 615)¹²⁸, раніше двічі відхилений у зв'язку з недотриманням авторами принципів державної регуляторної політики (рішення № 510¹²⁹ і 614¹³⁰) та один раз відізнаний для доопрацювання. Зазначений документ, що доповнює проект постанови¹³¹, має усунути невідповідності в Порядку надання спеціальних дозволів на користування надрами та Порядку проведення аукціонів з продажу спеціальних дозволів на користування надрами, виходячи з практики їхнього застосування, зокрема:

¹²⁶ <https://menr.gov.ua/news/32121.html>

¹²⁷ <http://geo.gov.ua/novyna/pidsumky-2017-derzhgeonadra-rozroblyly-zminy-do-39-proektiv-normatyvno-pravovyh-aktiv>

¹²⁸ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2018/03/3_1_02_03_2018.pdf

¹²⁹ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2017/10/10098_15_11_17.pdf

¹³⁰ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/11915_29_12_17.pdf

¹³¹ http://www.geo.gov.ua/sites/default/files/imce/proekt_postanovy_0.doc

Нафта

- виключити програму робіт на ділянках надр із пакета аукціонної документації, що подається разом із заявою для виставлення дозволу на користування ділянкою надр на аукціон;
- подавати заяву разом із документами, необхідними для одержання спеціальних дозволів на користування надрами, також і в електронній формі;
- виключити норму, що забороняє надання дозволу без проведення аукціону особі, що не виконує програми робіт на ділянках надр, на користування якими їй вже надано дозвіл, або щодо якої виявлені порушення правил користування надрами на таких ділянках, що зафіксовані в актах перевірок, приписах або розпорядженнях відповідних органів у сфері надрокористування до моменту їх усунення;
- вилучити норми про обов'язкове скріплення печаткою заяв та інших документів, що подають суб'єкти господарювання для надання спеціальних дозволів на користування надрами.

У січні 2018 року Державною регуляторною службою було відізнано для доопрацювання ще один проект постанови, підготовлений Держгеонадрами, – «Про внесення зміни до Класифікації запасів і ресурсів корисних копалин державного фонду надр», що мав на меті забезпечити можливість застосування надрокористувачами положень Рамкової класифікації викопних енергетичних та мінеральних ресурсів Організації Об'єднаних Націй 2009 року (UNFC 2009). Класифікацію¹³² було запропоновано доповнити пунктом 28, що передбачає можливість використання для потреб користувача надр за його заявою міжнародних стандартів UNFC 2009, CRIRSCO, PRMS тощо¹³³.

Згідно з планами^{134,135} на грудень 2018 року перенесено й здійснювану з тією ж метою підготовку проекту постанови Уряду «Про внесення змін до Методики визначення вартості запасів і ресурсів корисних копалин родовища або ділянки надр, що надаються у користування» (ціль I, завдання 203 плану¹³⁶).

Не змінилася ситуація довкола підготовки Кодексу України про надра, нова редакція якого мала бути ухвалена ще в 2016 році¹³⁷ і про підготовку якої вже відзвітував т.в.о. голови Держгеонадр О. Кирилюк (30 хвилина запису¹³⁸). Відомо, що розробленням змін займається робоча група при Мінприроді¹³⁹. Хоча подання проекту нового Кодексу до Верховної Ради було заплановано на четвертий квартал 2017 року (ціль I, завдання 202 плану¹⁴⁰), за станом на 20 лютого 2018 року він ще «опрацьовується заінтересованими органами»¹⁴¹, а згідно з планом¹⁴² новим терміном його підготовки визначено четвертий квартал 2018 року (завдання 1). При цьому дивує, що:

- тим же планом у той же термін Держгеонадра збираються готувати зміни до статті 62 чинного Кодексу (завдання 4);
- опублікованою 7 березня 2018 року постановою Уряду¹⁴³ передбачено подання на розгляд Кабінетові Міністрів до 31 жовтня 2019 року законопроекту про внесення змін до чинного Кодексу України про надра щодо запровадження переходу від системи отримання спеціальних дозволів на користування надрами до укладення договорів про використання надр (завдання 1765.1, відповідальне – Мінприроди).

¹³² <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/432-97-%D0%BF>

¹³³ http://www.geo.gov.ua/sites/default/files/imce/proekt_pkmu_pro_zminy_do_pkmu_no432_okk.doc

¹³⁴ https://menr.gov.ua/files/docs/nakazy/nakaz_475.pdf

¹³⁵ http://geo.gov.ua/sites/default/files/imce/nakaz_no_557.pdf

¹³⁶ <http://www.kmu.gov.ua/document/249935381/R0275.doc>

¹³⁷ http://www.kmu.gov.ua/document/248102926/Dir_94_22.pdf

¹³⁸ <http://youtu.be/t2vjWUATb8A>

¹³⁹ <https://menr.gov.ua/content/sklad-robochoi-grupi.html>

¹⁴⁰ <http://www.kmu.gov.ua/document/249935381/R0275.doc>

¹⁴¹ <http://www.drs.gov.ua/deregulation/plan-deregulyatsiyi-2016-2017-rr/>

¹⁴² http://geo.gov.ua/sites/default/files/imce/nakaz_no_557.pdf

¹⁴³ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

Невідомим залишається стан підготовки проекту постанови Уряду про внесення змін до Методики визначення початкової ціни продажу на аукціоні спеціального дозволу на право користування надрами¹⁴⁴ (ціль I, завдання 204¹⁴⁵), що має запровадити диференційований підхід до оцінювання залежно від цільового призначення робіт (розвідка чи видобуток), ступеня достовірності геологічних матеріалів (ресурси чи запаси) і виду покладів залежно від складності видобутку (традиційні чи нетрадиційні методи).

11 жовтня 2017 року з Плану заходів щодо дерегуляції господарської діяльності¹⁴⁶ вилучено¹⁴⁷ пункт 65, що стосувався запровадження спрощеного порядку використання земельної ділянки під час геологічної розвідки і мав бути реалізованим у першому кварталі 2017 року шляхом розроблення Мінагрополітики та внесення Урядом на розгляд Верховної Ради України законопроекту «Про внесення змін до Земельного кодексу України та Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень». Можна припустити, що підготовку відповідних змін, як і проекту акта Кабінету Міністрів щодо внесення змін до Положення про порядок надання гірничих відводів¹⁴⁸ у частині скасування гірничого відводу для нафтогазовидобувної галузі (термін виконання – перший квартал 2017 року¹⁴⁹), Уряд не вважає актуальними, оскільки ухвалення відповідних змін у тримісячний термін після свого опублікування вимагатиме Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення деяких аспектів нафтогазової галузі», прийнятий 1 березня 2018 року (№ 3096-д)¹⁵⁰.

Стаття 280 Угоди про асоціацію в частині забезпечення прозорості надання ліцензій на розвідку чи дослідження або видобування вуглеводнів

Мінприроди продовжує зволікати із внесенням змін до Положення про порядок розпорядження геологічною інформацією¹⁵¹ (ціль I, завдання 206¹⁵²), що мають, зокрема, запровадити спрощений цифровий доступ до вторинної геологічної інформації в реальному часі (термін виконання завдання – перший квартал 2017 року¹⁵³). 14 жовтня 2017 року очільник Мінприроди О. Семерак відзначив, що «ми вирішили не вносити змін до застарілого Положення про геологічну інформацію, а створити натомість якісно новий документ»¹⁵⁴. Проте проект відповідної постанови¹⁵⁵ був відхилений 22 грудня 2017 року Державною регуляторною службою у зв'язку з недотриманням авторами принципів державної регуляторної політики (рішення № 595¹⁵⁶).

Між тим, зазначений документ передбачає:

- увести прозорий порядок реалізації геологічної інформації, створеної на власні кошти надрокористувача;
- запровадити чітку та зрозумілу процедуру купівлі геологічної інформації, що перебуває в державній власності;
- створити Єдиний реєстр геологічної інформації.

¹⁴⁴ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1374-2004-%D0%BF>

¹⁴⁵ <http://www.kmu.gov.ua/document/249935381/R0275.doc>

¹⁴⁶ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/615-2016-%D1%80/paran13#n13>

¹⁴⁷ <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/724-2017-%D1%80>

¹⁴⁸ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/59-95-%D0%BF>

¹⁴⁹ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1079-2016-%D1%80/paran146#n146>

¹⁵⁰ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61900

¹⁵¹ <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/423-95-%D0%BF>

¹⁵² <http://www.kmu.gov.ua/document/249935381/R0275.doc>

¹⁵³ <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1079-2016-%D1%80/paran146#n146>

¹⁵⁴ <https://menr.gov.ua/news/31745.html>

¹⁵⁵ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/13843_06_12_17.pdf

¹⁵⁶ http://www.drs.gov.ua/wp-content/uploads/2017/12/11691_22_12_17.pdf

Нафта

Проектом положення¹⁵⁷ передбачено:

- запровадження чіткої та прозорої процедури придбання геологічної інформації, яка забезпечуватиме доступ до неї усім заінтересованим особам на рівних умовах;
- заміну повідомленням процедури погодження в Держгеонадрах реалізації геологічної інформації, створеної (придбаної) на власні кошти юридичних і фізичних осіб;
- установа виключних підстав для відмови в реалізації геологічної інформації;
- забезпечення можливості ознайомлювати третіх осіб із геологічною інформацією, переданою надрокористувачу за договором купівлі-продажу права на користування нею, для виконання цими особами частини робіт та/чи надання послуг.

На додачу до цього, опублікованим 7 березня 2018 року планом заходів¹⁵⁸ передбачено створення та впровадження до 31 жовтня 2019 року механізму формування та надсилання до Європейської Комісії щорічного звіту, який містить інформацію про географічні ділянки, відкриті для пошуку, розвідування та видобутку, надані дозволи, перелік організацій, що отримали дозвіл, та їх склад, а також оцінювані запаси вуглеводневих ресурсів на території України (завдання 1765.9, відповідальне – Мінприроди).

Стаття 337 Угоди про асоціацію в частині інформування і захисту споживачів від нечесних методів ціноутворення, а також доступу до нафтопродуктів, зокрема скрапленого нафтового газу, для споживачів, зокрема найбільш вразливих верств населення

8 лютого 2018 року прем'єр-міністр України повідомив, що Уряд уважно вивчає ситуацію на ринку нафтопродуктів, та очікує результатів дослідження ринку від Антимонопольного комітету, а також результатів перевірок контрактних документів від Державної фіскальної служби¹⁵⁹. Доручення Державній фіскальній службі з'ясувати причини зростання вартості пального та спільно з Антимонопольним комітетом вжити необхідних заходів у разі, якщо подорожчання виявиться необґрунтованим, було надано Урядом 2 лютого 2018 року¹⁶⁰.

При цьому, попри відсутність в Україні дієвих механізмів інформування і захисту споживачів від нечесних методів ціноутворення, в завданнях 726 і 735 плану заходів¹⁶¹, що стосуються виконання статті 337 УА, Уряд «забув», що в ній згадані всі енергетичні ресурси, а не лише електрична енергія й природний газ.

¹⁵⁷ <https://menr.gov.ua/news/31835.html>

¹⁵⁸ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

¹⁵⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-uryadu-vivchayemo-situaciyu-na-rinku-naftoproduktiv-budemo-zhorstko-karati-za-porushennya-rinkovoyi-disciplini>

¹⁶⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/glava-uryadu-doruchiv-dfs-ta-amku-rozibratisya-iz-cinovoyu-situaciyeyu-na-rinku-palnogo#>

¹⁶¹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociaciyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>

Бізнес-клімат

Президент підписав Закон «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», що визначає за європейським зразком засади його проведення. Це та згадані вище зміни матимуть позитивний вплив на залучення інвестицій у енергетичний сектор. На цьому фоні, пасивність бізнес- та галузевих асоціацій при розробці секторальних експортних стратегій, що ініціювало Мінекономрозвитку, може призвести до низької якості документів.

Між тим, процес відбору кандидатів на вакантні посади в НКРЕКП йде відповідно до плану: розпочався етап оцінювання кандидатів та оголошено початок збору документів на наступні 2 місяці.

Стаття 277 про Регулятора (положення Директив 2009/72/ЄС та 2009/73/ЄС в частинах про регулюючий орган)

Відбулись три засідання Конкурсної комісії з добору кандидатів на посади членів НКРЕКП - 14¹⁶², 26 та 28¹⁶³ лютого -. Впродовж них відбулось відкриття конвертів з документами від конкурсантів, оголошено про початок конкурсу на ще 2 вакантних місця у складі Регулятора (прийом документів з 27 лютого до 12 квітня включно)¹⁶⁴, а також затвердили план-графік роботи комісії на лютий-березень. Згідно з останнім, кандидати мають пройти щонайменше 2 співбесіди, при цьому комісія передбачила час для третьої співбесіди, яку проводитимуть за потреби. Між тим, щоб кандидати могли якомога краще підготуватись, за 2 тижні до початку інтерв'ювання було оприлюднено список орієнтових запитань¹⁶⁵.

По завершенні терміну прийняття заявок Конкурсною комісією з добору нових членів НКРЕКП, голова комісії В. Котко повідомив, що документи було подано 51-м претендентом¹⁶⁶, серед яких – два нині діючих тимчасово члени НКРЕКП: В. Морозова та В. Таратун. Наразі відомо, що за результатами розгляду на відповідність конкурсним умовам, 1 кандидатуру комісія вже відхилила. Процес відбору переможців конкурсу для подання на затвердження Президентом триватиме 30 днів.

26 – 28 лютого Конкурсна комісія з добору кандидатів на посади членів Національної комісії, що здійснює регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг провела відкрите засідання, на якому затвердила список кандидатів, що допущені до конкурсу, у складі 49 осіб. Потрібно обрати 10 кандидатів для подання Президенту України, з яких він повинен обрати 5 членів НКРЕКП.

Стаття 379 щодо створення сприятливих умов для ведення бізнесу

Президент підписав Закон «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність», що гармонізує національне законодавство цієї сфери з європейським. Окрім іншого, буде створено Орган суспільного нагляду. Головна функція органу – здійснювати контроль за якістю аудиторських послуг, що надаються підприємствам, які становлять суспільний інтерес, як ті, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення або заготівлю деревини. Відтак, вважається, що зміни сприятимуть покращенню інвестиційної привабливості національної економіки¹⁶⁷.

У рамках Експортної стратегії України, Мінекономрозвитку розпочинає розробку секторальних та крос-секторальних експортних стратегій із залученням бізнес- та галузевих асоціацій. Вони включатимуть

¹⁶² http://kompek.rada.gov.ua/documents/konkurs_com/zasid_kc/73383.html

¹⁶³ http://kompek.rada.gov.ua/documents/konkurs_com/zasid_kc/73401.html

¹⁶⁴ http://kompek.rada.gov.ua/documents/konkurs_com/povidom_k/73456.html

¹⁶⁵ http://kompek.rada.gov.ua/documents/konkurs_com/pr_bdkc/73406.html

¹⁶⁶ <https://ukranews.com/ua/news/549615-51-lyudyna-podala-zayavku-na-uchast-u-konkursi-na-posady-chleniv-nkrekp-povnyy-spysok>

¹⁶⁷ <http://www.president.gov.ua/news/prezident-pidpisav-zakon-pro-audit-finansovoyi-zvitnosti-ta-45734>

Бізнес-клімат

поточний аналіз кожного перспективного сектору, перелік перешкод для розвитку та план дій для їх усунення¹⁶⁸.

Статті 27-49 про доступ товарів на ринки

З 1 лютого на митниці працює єдине вікно (оформлення вантажів)¹⁶⁹. Згідно з даними Мінфіну, через сервіс було оформлено майже 80% митних декларацій. Між тим, уряд ухвалив Постанову, яка передбачає продовження ще на 1 рік добровільне застосування системи. Як повідомляють у Мінфіні, обов'язкове застосування зараз може призвести до ряду проблем¹⁷⁰.

Стаття 93 про доступ до енергоринків

Зареєстровано законопроект №8015 щодо інвестиційної привабливості будівництва об'єктів відновлювальної енергетики. Пропонується уточнити, що проекти об'єктів за класом (CC1), тобто такі, що належать до об'єктів з незначними наслідками, підлягають обов'язковій експертизі лише за наявності підстав. Наприклад, такими може бути спорудження на територіях із складними інженерно-геологічними та техногенними умовами¹⁷¹.

Уряд покращив порядок розрахунку за теплову енергію, вироблену не з природного газу. Таким чином, кошти зі спецрахунків, що використовуються для розрахунку з постачальником за паливо, тепер розподілятимуться всім виробникам тепла, а не лише тим, що виробляють його з газу¹⁷².

Оновлення європейського законодавства

Відбулися два оновлення Європейського законодавства в межах сфери моніторингу Цільової Групи. Детальніше вписано коди товарів, на експорт яких з України до країн-ЄС встановлено знижені або нульові мита для певних обсягів на рік (<http://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2017/1566/corrigendum/2017-12-15/oj>). Також, у контексті змін до Директиви 2014/25/EU, переглянуто деякі порогові значення вартості контрактів, що вимагає застосування процедури закупівлі (http://eur-lex.europa.eu/eli/reg_del/2017/2364/oj). Підвищено межу допорогових закупівель для контрактів щодо постачання послуг (з 418 тис до 443 тис євро) та для контрактів щодо виконання робіт (з 5225 до 5 548 тис євро).

¹⁶⁸ <http://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=df727d10-932c-49c2-8299-0c8385c669a3&title=MinekonomroztvitkuRozpochinaDrugiiEtapRozrobkiEksportnoiStrategiiUkraini>

¹⁶⁹ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/premyer-ministr-mi-rozshiryuyemo-svij-ekonomichnij-potencial-i-zaprosuyemo-latvijskij-biznes-investuvati-v-rizni-sferi-vid-agrosektoru-do-kosmosu>

¹⁷⁰ <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/minfin-udoshkonaliv-mehanizm-yedinogo-vikna-na-ukrayinskih-mitnitsyah>

¹⁷¹ http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63446

¹⁷² <https://www.kmu.gov.ua/ua/news/uryad-vregulyuvav-proceduru-rozrahunku-za-teplo-viroblene-ne-z-gazu>

Методологія

ДОДАТОК 1

Перелік статей Угоди про Асоціацію та директив, щодо яких здійснюється моніторинг

Група **«Електроенергетика та ядерна безпека»** проводить моніторинг та оцінку тем «електроенергія», «атомна енергетика», «вугілля» та «подолання наслідків Чорнобильської катастрофи». Це, зокрема, наступні Директиви:

- Ст.269, Глава 11, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС (в частині ринку)
- Ст.270, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст.271, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС
- Ст. 273, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст. 274, Глава 11, Розділ IV, Регламент 714/2009/ЄС, Директива 2009/72/ЄС
- Ст.305, Глава 14, Розділ IV, Директива 2009/72/ЄС, Директива 2005/89/ЄС
- Ст.338, Глава 1, Розділ V
Договори про співпрацю з МФО
- Ст.339, Глава 1, Розділ V, Вугільний ринок
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері, Директива Ради 2014/87, Директива Ради 2013/59/Євратом, Директива Ради 2006/117/Євратом
- Ст.342, Глава 1, Розділ V, Співпраця в атомній сфері

Група **«Газ»** проводить моніторинг та оцінку тем «газ», зокрема, імплементацію наступних Директив:

- Статті 338, 341, Директива 2009/73/ЄС (в частині ринку)
- Статті 338, 341, Регламент (ЄС) № 715/2009
- Статті 338, 341, Директива 2004/67/ЄС + Додаток XXVI (дія "Механізму раннього попередження"), статті 275 (несанкціонований відбір), 276 (збої у постачанні), 309 та 314 (вирішення спорів) Угоди про асоціацію
- Глава 11 "Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями" - зокрема статті 269 (ціни на внутрішньому ринку), 270 (заборона подвійного ціноутворення), 271 (режими імпорту-експорту), 272 (режим транзиту) і 273-274 (транспортування, доступ до інфраструктури)
- Додаток XXVII до Глави "Співробітництво у сфері енергетики, включаючи ядерну енергетику" - Директива 94/22/ЄС + статті 279-280 (доступ та здійснення діяльності з розвідки, видобування та виробництва вуглеводнів, а також ліцензування)

Група **«Енергоефективність та соціальні питання»** проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

- Директива 2010/30/ЄС
- Директива 2010/31/ЄС
- Директива 2012/27/ЄС
- Директива 2009/72/ЄС (в частині соціальних питань)
- Директива 2009/73/ЄС (в частині соціальних питань)
- Статті 338, 341 Угоди про асоціацію

Група **«Довкілля та відновлювальні джерела енергії»** проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

- Стаття 363, Директива 2011/92/ЄС)
- Стаття 363, Директива 2001/42/ЄС
- Стаття 363, Директива 2003/4/ЄС
- Стаття 363, Директива 2003/35/ЄС
- Директиви 85/337/ЄС та 96/61/ЄС
- Стаття 363, Директива 2008/50/ЄС
- Стаття 363, Директива 1999/32/ЄС

Методологія

Стаття 363, Директива 2009/147/ЄС
Стаття 363, Директива 2010/75/ЄС
Стаття 338, Директива 2009/28/ЄС

Група «**Нафта**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Директива 2009/119/ЄС
Директива 94/22/ЄС
Директива 98/70/ЄС

Стаття 274 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 275 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 276 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 279 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 280 Глави 11 Угоди про асоціацію (Питання, пов'язані з торгівлею енергоносіями)
Стаття 337 Угоди про асоціацію
Стаття 338 Угоди про асоціацію
Стаття 339 Угоди про асоціацію
Стаття 363, Директива 94/63/ЄС

Група «**Бізнес клімат**» проводить моніторинг та оцінку імплементації наступних Директив:

Стаття 27, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 28, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 29, Глава 1, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 88, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 93, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 97-102, Глава 6 Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 104, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 105, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 107, Глава 6, Розділ IV Угоди про асоціацію
Статті 144-147, Глава 7, Розділ IV Угоди про асоціацію
Глава 8, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директива 2014/25/ЄС
Стаття 255, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 256, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 258, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 263, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 267, Глава 10, Розділ IV Угоди про асоціацію
Стаття 277, Глава 11, Розділ IV Угоди про асоціацію та Директиви 2009/72/ЄС і 2009/73/ЄС (в частинах про Регуляторний орган)
Статті 355-359, Глава 5, Розділ V Угоди про асоціацію та Директива 2008/92/ЄС
Стаття 379, Глава 10, Розділ V Угоди про асоціацію

ДОДАТОК 2

Глосарій (стислий опис) актів законодавства ЄС, щодо яких здійснюється моніторинг

Група «Газ»

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Директива спрямована на запровадження спільних правил для передачі, розподілу, постачання та зберігання природного газу. Вона стосується природного газу, скрапленого природного газу (СПГ), біогазу та газу з біомаси. Правила функціонування сектора спрямовані на розвиток конкурентного, безпечного й екологічно стійкого ринку. Обов'язковою є вимога щодо відокремлення операторів системи транспортування (TSO) від функцій з його постачання в рамках вертикально-інтегрованих підприємств. Країни-члени ЄС повинні забезпечити, щоб усі споживачі мали право вибрати постачальника газу і могли його легко змінити протягом щонайдовше 3-х тижнів. Водночас, країни-члени ЄС можуть накладати на постачальників, що продають газ домогосподарствам (населенню), зобов'язання у питаннях безпеки і надійності постачань, регулярності та якості послуг, цін, охорони навколишнього середовища та енергоефективності.

Регламент 715/2009 про умови доступу до мереж транспортування природного газу, що замінює Регламент 1775/2005

Регламент встановлює єдині механізми правил доступу до газотранспортних систем, LNG-терміналів та сховищ, беручи до уваги спеціальні характеристики національних і регіональних ринків. Документ прописує процедуру сертифікації оператора системи транспортування, а також розробки, узгодження, імплементації мережевих кодексів (за участі Європейської мережі операторів транспортування газу ENTSOG). Ключова мета – забезпечити для всіх учасників ринку газу вільний та недискримінаційний доступ до відповідних об'єктів інфраструктури та їх потужностей.

Директива 2004/67/ЄС про здійснення заходів для забезпечення безпеки постачання природного газу

Директива вимагає провадити загальну, прозору і недискримінаційну політику із безпеки постачання, сумісну з вимогами конкурентного ринку, а також визначити ролі та обов'язки учасників ринку (у тому числі в надзвичайних ситуаціях). Уряд має визначити мінімальні стандарти безпеки постачання газу, яких повинні дотримуватися гравці ринку, підготувати і оновлювати план надзвичайних заходів, визначити категорію "вразливих споживачів" та забезпечити їм належний рівень захисту, налагодити взаємодію з Єврокомісією та іншими зацікавленими сторонами.

Група «Електроенергетика та ядерна безпека»

Директива Ради 2014/87/Євратом, яка вносить зміни до Директив 2009/71/ Євратом, що встановлює основи з ядерної безпеки ядерних установок.

(Далі опис завдань Директив 2009/71 вже зі змінами внесеними Директивою 2014/87/)

Завданням Директиви є встановлення основ Співтовариства по підтримці і подальшому зміцненню ядерної безпеки та її регулювання, а також прийняття необхідних заходів для того, щоб держави-члени ЄС затвердили відповідні національні положення з метою забезпечення підвищеного рівня безпеки населення і працівників від небезпечного впливу іонізуючих випромінювань, джерелом яких є ядерні установки. Директива застосовується до будь-якої ядерної установки для мирних цілей, що підлягає ліцензуванню.

Директива Ради 2013/59/Євратом щодо основних норми безпеки для захисту від небезпеки, яка виникає від іонізуючої радіації.

Глосарій

Директива запроваджує єдині основні норми безпеки для захисту здоров'я осіб, які піддаються впливу професійного опромінення, опромінення у медичних цілях, а також опромінення населення, і направлена проти небезпек, пов'язаних з іонізуючим випромінюванням. Директива стосується будь-якої ситуації планового, існуючого або надзвичайного опромінення, що пов'язане з ризиком впливу іонізуючої радіації. Зокрема, Директива стосується виробництва, виготовлення, переробки, обробки, утилізації, використання, накопичування, зберігання, перевезення, імпорту, та експорту із Співтовариства радіоактивних матеріалів; виробництва та експлуатації електроустаткування, яке випромінює іонізуючу радіацію; людської діяльності, що передбачає наявність природних джерел радіації, які призводять до значного підвищення опромінення працівників або населення; впливу внутрішнього опромінення на працівників або населення, зовнішнього випромінювання від будівельних матеріалів, а також випадків довгострокового опромінювання, спричинене наслідками надзвичайних ситуацій або людської діяльності; готовності та планування заходів по реагуванню і керуванню ситуаціями надзвичайного опромінення з метою захисту здоров'я населення або працівників.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Директива запроваджує єдині правила для генерації, передачі, розподілу та постачання електроенергії. Вона також встановлює зобов'язання щодо універсального обслуговування і прав споживачів, а також уточнює вимоги щодо конкуренції. Відкритий внутрішній ринок дозволяє усім громадянам вільно обирати своїх постачальників, а усім постачальникам вільно здійснювати постачання своїм клієнтам (свобода переміщення товарів, свобода заснування та свобода надання послуг). У той же час Директива містить більш посилені вимоги щодо відокремлення операторів системи передачі (TSO) в рамках вертикально-інтегрованих підприємств; додано положення щодо захисту прав споживачів; посилено та деталізовано функції та повноваження органів регулювання.

Регламент 714/2009/ЄС про умови доступу до мережі транскордонного обміну електричною енергією та скасовує Регламент 1228/2003

Регламент спрямований на встановлення правил для транскордонних обмінів електроенергією з метою підвищення конкуренції та гармонізації на внутрішньому ринку електроенергії. У порівнянні з попереднім Регламентом 1228/2003, Регламент містить додаткові положення щодо сертифікації оператора системи передачі (TSO), запровадження мережевих кодексів, оприлюднення інформації системним оператором. Він також визначає, що Європейська мережа операторів систем передачі електроенергії (ENTSO) відповідає за управління системою передачі електроенергії для забезпечення можливості торгівлі і постачання електроенергії через кордони в межах ЄС.

Директива 2005/89/ЄС щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру

Директива встановлює заходи, які покликані забезпечити безпеку постачання електроенергії, що гарантуватиме належне функціонування внутрішнього ринку електроенергії ЄС, адекватний рівень взаємозв'язку (interconnection) між країнами-членами, достатній рівень потужності генерації та баланс між постачанням та споживанням. Країни-члени ЄС повинні визначити загальні, прозорі, недискримінаційні політики з безпеки постачання електроенергії, що відповідають вимогам конкурентного ринку електроенергії. Вони повинні визначити та опублікувати ролі та відповідальності відповідальних органів влади та різних учасників ринку. Вживаючи ці заходи, країни-члени повинні гарантувати безперервність постачання електроенергії, вивчати можливості для транскордонної співпраці в частині безпеки постачання, знизити довгострокові ефекти від зростаючого попиту, забезпечувати диверсифікацію в генерації електроенергії, просувати енергоефективність та використання нових технологій, забезпечити постійне оновлення мереж.

Глосарій

Директива № 96/29/Євратом щодо основ стандартів безпеки для захисту здоров'я робітників та громадян в цілому від загрози, що виникає від іонізуючого випромінювання

Завданням Директиви є встановити єдині базові стандарти безпеки, щоб захистити здоров'я працівників та громадян в цілому від загрози іонізуючого випромінювання. Директива має застосовуватись у всіх випадках, які передбачають ризик від такого випромінювання, що виходить від штучного джерела, або від природного джерела у випадках, коли природні радіонукліди оцінюються з точки зору їх радіоактивності, поділу тощо. Директива також застосовується у роботі, яка пов'язана з наявністю природних джерел випромінювання і призводить до суттєвого зростання опромінення робітників або окремих громадян.

Директива 2006/117/Євратом щодо нагляду і контролю за перевезенням радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива

Директива дозволяє перевозити використане паливо між країнами ЄС для переробки, вимагає попередній дозвіл для переміщення радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива між кордонами, якщо це паливо відправляється з, через територію або до однієї з країн ЄС. Директива також передбачає, що поставки радіоактивних речовин мають бути повернуті в країну їх походження.

Директива 2003/122/Євратом щодо стандартів безпеки для захисту від радіації

Директива запроваджує більш жорсткі правила у роботі з «закритими радіоактивними джерелами», а також гармонізує підхід до цього питання на загальноєвропейському рівні. «Закритими радіоактивними джерелами» є невеликі обсяги радіоактивних матеріалів, які є постійно запечатані в капсулі, або зв'язані з нерадіоактивними матеріалами тощо (можуть використовуватись у медицині, наукових дослідженнях). Директива визначає правила для тих, хто зберігає такі матеріали, а також вимагає від країн-членів перелік конкретних кроків для поводження з ними.

Група «Енергоефективність та соціальні питання»

Директива 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами

Директива регламентує маркування електричних продуктів та надання споживачам інформації щодо споживання ними енергії. Вона застосовується до продуктів, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на споживання енергії та інших ресурсів під час використання. При розміщенні на ринку продуктів, постачальники забезпечують, щоб вони мали етикетку, що містить інформацію про його споживання електричної енергії або інших видів енергії. Постачальники повинні також надавати технічну документацію, включаючи: загальний опис продукту, результати проектних розрахунків, протоколи випробувань, довідку, що дозволяє ідентифікувати аналогічні моделі. Технічна документація повинна бути доступна протягом п'яти років. Постачальники повинні надавати дистриб'юторам позначки та інформацію про продукти безкоштовно, а останні повинні розміщувати етикетки таким чином, що їх було чітко видно.

Директива 2010/31/ЄС щодо енергетичної ефективності будівель

Директива спрямована на підвищення енергетичної ефективності будівель в ЄС з урахуванням різних кліматичних і місцевих умов. Вона встановлює мінімальні вимоги, загальну методологію й охоплює енергію, що використовується для опалення, гарячого водопостачання, охолодження, вентиляції та освітлення. Національні органи влади повинні встановити обґрунтовані мінімальні вимоги до енергетичної ефективності, які повинні переглядатися щонайдовше кожні 5 років. Вони також ведуть систему сертифікації ефективності використання енергії. Сертифікати надають інформацію для потенційних покупців або орендарів щодо споживання енергії приміщеннями, а також рекомендації щодо його раціонального зменшення.

Глосарій

Директива 2012/27/ЄС про енергоефективність, яка змінює Директиви 2009/125/ЄС та 2010/30/EU і скасовує Директиви 2004/8/ЄС та 2006/32/ЄС

Директива встановлює набір обов'язкових заходів, що мають допомогти ЄС досягти цільового рівня енергоефективності у 20% до 2020 року. Серед таких заходів:

- щорічна економія енергії у 1,5% за рахунок реалізації операторами розподільчих мереж, постачальниками заходів з підвищення енергоефективності;
- підвищення ефективності систем опалення, установка вікон з подвійним склінням або ізоляція дахів;
- придбання бюджетними органами енергоефективних будівель, продуктів і послуг;
- щорічне здійснення бюджетними органами енергомодернізації щонайменше 3% площі будівель, якими вони володіють або які займають;
- розширення прав і можливостей споживачів у сфері енергоменеджменту, що включає в себе легкий і безоплатний доступ до даних про фактичне споживання за рахунок індивідуального обліку;
- національні стимули для малих і середніх підприємств пройти енергоаудит, обов'язковий для великих компаній;
- моніторинг рівня ефективності нових потужностей з виробництва енергії.

Група «Довкілля та відновлювальні джерела енергії»

Директива 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проєктів на навколишнє середовище (кодифікація)

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – оцінка впливу на довкілля. Основне завдання – забезпечити, щоб проєкти, які можуть мати значні наслідки для довкілля (внаслідок, зокрема, їх природи, розміру чи місця розміщення), були об'єктом згоди на розробку (дозволу) та об'єктом оцінки їх наслідків для довкілля. Директива містить два переліки проєктів, які є об'єктами оцінки впливу на довкілля (від атомних електростанцій, газопроводів тощо до великих свиноферм). Важливим елементом є жорсткі вимоги щодо гласності, у тому числі щодо участі громадськості у процесі оцінки впливу на довкілля.

Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище

Директивою впроваджується важливий інструмент екологічної політики – стратегічна екологічна оцінка. Для певних державних планів та програм під час їх підготовки повинна проводитись оцінка впливу їх реалізації на довкілля. Така оцінка включає розробку звіту про стратегічну екологічну оцінку (з детальною інформацією щодо можливого значного впливу на довкілля та доцільних альтернативних варіантів), а також проведення консультацій з зацікавленими державними органами та громадськістю. У випадку ймовірного транскордонного впливу, повинна проводитись транскордонна оцінка та консультації.

Директива 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви №90/313/ЄЕС

Директива забезпечує імплементацію тих положень Організаційної конвенції, що стосуються доступу громадськості до екологічної інформації. Громадянам має бути гарантовано доступ до екологічної інформації, якою володіють органи державної влади, – як на вимогу, так і через активне її поширення. Інформація на запит повинна надаватись принаймні через місяць від дня звернення. В наданні інформації можна відмовити, якщо запит є нераціональним, надто загальним, стосується ще не завершеного документу, або стосується внутрішньої комунікації.

Глосарій

Директива 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін та доповнень до Директив №№85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя

Директива забезпечує імплементацію тих положень Організаційної конвенції, що стосуються участі громадськості та доступу до правосуддя. Директива передбачає вимоги щодо встановлення механізму інформування громадськості, проведення консультацій з громадськістю та врахування зауважень та пропозицій громадськості у процесі прийняття рішень. Держава повинна забезпечити надання громадськості ефективних можливостей на ранньому етапі брати участь у підготовці, внесенні змін чи перегляді планів або програм, які необхідно розробити відповідно до положень, наведених у Додатку I до Директиви.

Директива 2008/50/ЄС про якість атмосферного повітря та чистіше повітря для Європи

Мета Директиви – встановити стандарти якості атмосферного повітря та управління якістю атмосферного повітря. Для цього визначається верхня та нижня межі оцінки, цільових та граничних значень, а також мети щодо зменшення впливу твердих часток, визначаються та класифікуються зони та агломерації, встановлюється система інформування громадськості та система оцінки якості атмосферного повітря відносно забруднювачів. Для зон та агломерацій, де існує ризик перевищення допустимих меж забруднення встановлюються короткострокові плани дій.

Директива 1999/32/ЄС про зменшення вмісту сірки у деяких видах рідкого палива та внесення змін і доповнень до Директиви 93/12/ЄС зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) 1882/2003 та Директивою 2005/33/ЄС

Метою директиви є зменшення викидів діоксиду сірки, які утворюються при спалюванні окремих типів рідкого палива і, таким чином, зменшення шкідливого впливу на людину і навколишнє середовище. Директива встановлює максимальний вміст сірки у важкому мазуті, газойлі та судновому паливі. Вона також визначає методи, які повинні застосовуватися для відбору проб і аналізу вмісту сірки в паливі для того, щоб перевірити дотримання вимог.

Директива 2009/147/ЄС про захист диких птахів (ст. 4.2)

Загальною метою Директиви є збереження популяції усіх видів диких птахів, які природно проживають на європейській території держав-членів ЄС. Механізм захисту диких птахів передбачає охорону середовищ існування (оселищ); захист та використання птахів; попередження шкоди від інвазійних видів; дослідження та звітування. Відповідно до статті 4.2, необхідно створити спеціальні природоохоронні території (СПТ) на підставі орнітологічних критеріїв. Також потрібно вживати заходів для захисту мігруючих видів птахів, що постійно трапляються на території держави, особливо на водно-болотних угіддях.

Директива 2010/75/ЄС про промислові викиди (всеохоплююче запобігання і контроль забруднень)

Для контролю промислових викидів, ЄС розробив загальну систему, що базується на наданні інтегрованого дозволу. Директива вимагає використовувати систему інтегрованого дозволу для видів діяльності, зазначених у Додатку I до неї. Усі установки, що регулюються Директивою, повинні запобігати чи зменшувати забруднення шляхом використання найкращих доступних технологій, ефективного використання енергії, запобігання утворенню та управління відходами. Прозорість процедури видачі інтегрованого дозволу забезпечується участю у ній громадськості.

Директива 2009/28/ЄС про заохочення до використання енергії, виробленої з відновлювальних джерел та якою вносяться зміни до, а в подальшому скасовуються Директиви 2001/77/ЄС та 2003/30/ЄС

Глосарій

Директива передбачає встановлення обов'язкових національних цілей для частки енергії з ВДЕ в загальному енергобалансі, які формуються на основі статистичних даних та потенціалу кожної країни. Такі цілі мають до 2020 року забезпечити досягнення 20% частки з ВДЕ в загальному енергоспоживанні країн-членів ЄС та країн, які є сторонами Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, та 10% частки цього типу енергії в транспортному секторі. Директивою, зокрема, встановлюються правила щодо спільних проектів між державами-членами ЄС та третіми країнами у галузі "зеленої" енергетики та правила доступу до мереж електропостачання для виробництва енергії з ВДЕ.

Група «Нафта»

Директива 2009/119/ЄС стосовно накладення на держав-членів ЄС зобов'язання щодо підтримки мінімальних запасів сирої нафти та/чи нафтопродуктів

Директива встановлює правила, спрямовані на забезпечення високого рівня безпеки поставок нафти в Співтоваристві через надійні і прозорі механізми, засновані на солідарності між державами-членами ЄС. Передбачається прийняття законів, підзаконних актів та адміністративних положень для забезпечення збереження на постійних засадах загального рівня резервів сирої нафти та/або нафтопродуктів, що був би еквівалентним або 90 дням середньодобового значення імпорту, або 61 дням середнього внутрішнього добового споживання.

Директива 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива

ЄС ввів правила, що забороняють бензин зі свинцем і обмежують кількість сірки в дизельному паливі з метою поліпшення якості повітря і скорочення викидів парникових газів. Ця Директива встановлює технічні вимоги, які повинні застосовуватися на бензин, дизельне паливо і біопаливо що використовується в автомобільному транспорті, а також газових масел, які використовуються для недорожньої мобільної техніки. Окрім заборони продажу етилованого бензину, держави-члени ЄС повинні провести оцінку національного споживання палива, прийняти законодавство та визначити уповноважений орган (органи) для встановлення системи моніторингу за якістю палива.

Директива 94/63/ЄС про контроль викидів летючих органічних сполук (ЛОС), що виникають зі сховищ нафти та при її транспортуванні з терміналів до сервісних станцій зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентом 1882/2003¹⁷³

Директива передбачає взяття на облік усіх нафтобаз, призначених для зберігання, наливання та зливання нафтопродуктів, встановлення на них технічних засобів для зменшення викидів ЛОС із резервуарів із нафтопродуктами, приведення у відповідність до установлених вимог усіх стаціонарних резервуарів, залізничних, морських, автомобільних цистерн, а також пристроїв для наливання та зливання нафтопродуктів.

Директива 94/22/ЄС про умови надання і використання дозволу на розвідування, розробку і виробництво вуглеводнів

Набір загальних правил вводиться з метою забезпечення недискримінаційного доступу до розвідки, дослідження і видобутку вуглеводневої сировини. Ці об'єктивні та прозорі правила допомагають зміцнити інтеграцію внутрішнього ринку, сприяти більшій конкуренції в ньому і підвищити безпеку поставок. Директива передбачає запровадження правил, які забезпечуватимуть:

- рівні умови для отримання дозволів на пошук, розвідування та видобуток вуглеводнів всім організаціям, які мають у своєму розпорядженні необхідні ресурси;
- надання зазначених дозволів на підставі об'єктивних, опублікованих критеріїв;

¹⁷³ Офіційний переклад містить значну кількість помилок, що виникли внаслідок неточного перекладу. У цьому глосарії назва Директиви подається відповідно до офіційного перекладу.

Глосарій

- завчасне доведення до відома всіх організацій, які беруть участь у встановлених процедурах, усієї необхідної інформації.

Група «Бізнес клімат»

Директива 2014/25/ЄС щодо закупівель юридичними особами, які працюють у секторі енергетики та така, що скасовує Директиву 2004/17/ЄС від 18 квітня 2016 року

Спрямована на забезпечення відкритості ринку, а також справедливого здійснення закупівель, зокрема у секторі енергетики: добування (виробництва), транспортування та розподілу газу, тепла, електроенергії.

Директива 2009/72/ЄС щодо загальних правил для внутрішнього ринку електроенергії та така, що скасовує Директиву 2003/54/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок електроенергії, згідно якого електроенергія є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ до наявної інфраструктури, створює виробникам електроенергії сприятливі умови для інвестування у нові види енергії (вітер, сонце та ін.)

Директива 2009/73/ЄС про спільні правила внутрішнього ринку природного газу, що замінює Директиву 2003/55/ЄС

Передбачає імплементацію законодавства про ринок газу, згідно якого газ є "енергетичним товаром", який купується/продається/виробляється/транспортується/зберігається. Вказані операції можуть виконувати на рівних конкурентних умовах всі ліцензовані підприємства. Також держава забезпечує недискримінаційний доступ підприємствам до розподільчих мереж, газових сховищ та магістральних мереж газопроводів.

Директива 2008/92/ЄС стосовно процедури Співтовариства для вдосконалення цін на газ та електроенергію для кінцевих промислових споживачів

Згідно неї мають бути впроваджені відкриті загальнодоступні механізми інформування про ціни на енергоресурси для споживачів. Також має бути спеціально розроблена методика та впроваджений механізм збору відповідної інформації про ціни на газ та електроенергію.